

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ’NİN ETKİN UYGULANMASI
VE İZLENMESİ KONULU ALT KOMİSYON
TUTANAKLARI

5 Aralık 2019 Perşembe

KONU

-İstanbul Sözleşmesi, 6284 sayılı Kanun ve diğer mevzuatın uygulanmasında yaşanan sorunlar ile çözüm önerileri; kadına karşı şiddetin ve aile içi şiddetin önlenmesine ilişkin mekanizmaların etkinliğinin artırılması için alınması gereken hukuki ve idari önlemler konusunda;

-Sağlık Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı temsilcilerinin sunumları

5 Aralık 2019 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.43

BAŞKAN: Hülya NERGİS (Kayseri)

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Değerli katılımcılar, çok değerli İnsan Hakları Eşitlik Kurumu Başkanımız, değerli vekillerim; biz Alt Komisyon toplantımızın 13'üncüsünü gerçekleştiriyoruz.

Bugün aramızda Sağlık Bakanlığından ve Diyanet İşleri Başkanlığından gelen arkadaşlarımız var, bize sunum yapacaklar.

Öncelikle, Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Semra Ulusoy Kaymak'a söz vereceğiz.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Sayın Başkan, değerli üyeler; öncelikle, affınıza sığınarak seçme ve seçilme hakkımızın yıl dönümü nedeniyle yüce Meclisin tüm seçilmiş kadınlarını tebrik etmek istiyorum.

Bu, Komisyonumuzun konusu gerçekten çok önemli, Sağlık Bakanlığı için de ayrıca önemli. İzin vererseniz önce Halk Sağlığı Genel Müdürlüğümüz birinci basamakta, daha sonra da Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğümüz ikinci ve üçüncü basamaklarda işleyen süreçleri sizlere aktaracaklar efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRESİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN HEMŞİRE CEMİLE ALEMDAR – Sayın Komisyon Başkanım, değerli üyeler; Sağlık Bakanlığı ekibi olarak bugün davetiniz üzerine geldik. Ben Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Ruh Sağlığı Dairesi Başkanlığı adına bir sunum yapacağım.

Öncelikle, Sağlık Bakanlığında teşkilatlanmamızdan bahsetmek istiyorum. Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda Bakanlık olarak 4 genel müdürlük çalışmaktayız: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünün koordinasyonunda Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü ve Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak. Taşra teşkilatımızda da genel merkezimize bağlı olarak il sağlık müdürlüklerimiz faaliyet göstermekte. Bizim Ruh Sağlığı Dairesinin alt birimi olarak da il sağlık müdürlüklerinde ruh sağlığı şubeleri, kamu hastaneleri başkanlıkları, artı Alo 112 acil sağlık hizmetleri birimleri faaliyet göstermekte.

Sağlık personelinin kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda önemi nedir, biraz bundan bahsetmek istedim. İlk temas edilen meslek gruplarından biridir sağlık personeli. Yeterli ve uygun yanıt vermediğinde kadının zarar görme ihtimali artmakta, şiddete maruz kalan kadınlar güven duydukları sağlık personeline şiddet gördüklerini daha rahat ifade edebilmekte. Şiddete maruz kalan kadınlar da diğer kadınlara göre sağlık hizmetlerini daha fazla kullanmak istemekte. Kadına yönelik şiddetin tanısı açısından sağlık personeli önemlidir. Ayrıca, sağlık personeli şiddet gören kadının sonradan karşılaşacağı şiddetten korumada, risk değerlendirmesi yapmada ve güvenlik planı oluşturmada ya da gerekli destek hizmetlerine yönlendirmede önemli insan gücüdür.

Sağlık personelinin kadına yönelik şiddet konusundaki görevlerinden biraz bahsetmek istedik. Sağlık çalışanları şiddet gören veya görme ihtimali olan kadınlara teşhis koyma, tıbbi bakım sağlama, risk değerlendirmesi, güvenlik planı oluşturma ve diğer hizmetlere yönlendirme konularında hizmet vermekte.

Şiddet uygulayanlara da vermiş olduğumuz hizmetlerimiz var: Şiddet failinin bağımlılığı olması hâlinde hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisini sağlamak. Patolojik durumlarda da bir sağlık kuruluşuna kendi başvurusu hâlinde, muayene veya tedavi için bu sağlık bakım hizmetlerinden faydalanmasını sağlamaktayız.

Birinci basamak sağlık kuruluşundaki sağlık personelimizden kadına yönelik şiddet vakalarında karşılanmış olduğu şiddet bulgularını tanımlarını, kadınlara şiddete ilişkin sorular sormalarını, öykü alma, muayene, tedavi, gerekiyorsa sevk etmelerini, risk değerlendirmesi ve güvenlik planı oluşturmalarını, şiddete maruz kalan kadınları, koruma ve destek hizmetlerine yönlendirmelerini, izleme almalarını, sonuçlarını belgelemek adına kayıt altına alarak adli rapor düzenlemelerini ve diğer sektörlerle iş birliği yapmalarını bekliyoruz. Bununla ilgili iş “process”imiz de oluşturuldu, birinci basamaktaki sağlık personellerinin tamamına neredeyse ulaştırıldı. Bu görmüş olduğunuz “process” dâhilinde iş ve işlemlerini yürütmekte birinci basamak sağlık personelimiz.

Birinci basamak sağlık hizmetlerimiz aile hekimliklerinde yürütülmekte. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğünün altında kamu hastaneleri, ikinci ve üçüncü basamak olarak geçmekte. Birinci basamak dediğimiz zaman sadece aile hekimliklerini, il sağlık müdürlüklerini ve ilçe sağlık müdürlüklerini kastediyoruz.

Biz taşra teşkilatımızın yürütmüş olduğu faaliyetleri ya da şiddet vakalarını belirli periyotlarla istiyoruz, istatistik açısından. Altı aylık takip formlarımız var, Karar Destek Sistemi üzerinden kendi sisteme girmiş oldukları tanıları alıyoruz. Ayrıca, HTS Hızlı Veri Toplama Sistemi üzerinden taşra teşkilatımızdan gerekli verileri elde ediyoruz.

2016 öncesinde sağlık bilgi sistemlerimizde sistem üzerinden veri akışımız yapılamadığı için 2017 sonrasında verilerimiz var. Kadına yönelik şiddet konusunda, başvuran kadın sayımız 2017’de 8.828, 2018’de 8.359. 2019’un ilk sekiz ayında da 4.675 kadın kamu ve birinci basamaktaki sağlık tesislerine şiddet nedeniyle başvuru yapmış.

Şiddet türlerine baktığımızda da ay olarak sınıflandırılmış, en çok fiziksel şiddet nedeniyle başvuru olduğunu görüyoruz 2017 yılında. 2017 yılında başvuru yapan 8 bin kadının şiddet sonrası nerelere yönlendirildiği hakkında bir rapor, elinizdeki dosyalarda da mevcut, ay ay sınıflandırılmış durumda. Adli kolluğa bildirme, ikinci basamağa sevk etme, adli rapor tutulması gibi başlıklarımız var. 2017’de bu şekilde yönlendirmeler yapılmış. 2018’deki şiddet raporumuzda da şiddet türlerine göre gene en çok fiziksel şiddete maruz kalan kadınların sağlık hizmetlerinden faydalandığını görüyoruz. Yine, yönlendirme aynı şekilde, adli rapor tutulması, gerekli tıbbi bakımın sağlanması ya da gerekli ilgili kurumlara sevk edilmesi şeklinde sıralanmış. 2019 yılının ilk sekiz ayında da 4.675 kadının şiddet nedeniyle başvuru yapmış, yine, görebileceğiniz gibi en çok fiziksel şiddet nedeniyle başvuru yapılmış; bunların da yine gerekli yönlendirmeleri ilgili tabloda belirtilmiştir, elinizdeki dosya da mevcuttur.

Şiddet uygulayana dair 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen önleyici sağlık tedbirleri rakamlarından biraz bahsetmek istiyorum. 2016 yılında 3.846 tedbir kararı Adalet Bakanlığı tarafından sağlık müdürlüklerimize iletilmiş olup gereği için başvuran şiddet faili sayısı 861. 2017 yılında 7.804 tedbir kararı gelmiş, 2.455 kişi başvurmuş sağlık müdürlüklerine. 3.854 rapor, tedbir kararı 2018 yılında gelmiş, 520 kişi başvuru yapmış. 2019 yılının ilk altı ayında da 4.347 tedbir kararı gelmiş olup 400 kişi başvuru yapmış.

Şiddet failine yapılan tedbir kararları gereği ikinci, üçüncü basamakta yapılan tedaviler, gerekli hizmetler konusunda Kamu Hastanelerinden Daire Başkanımız bilgi verecek, bunun için detaylarından burada bahsetmeyeceğim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Burayı biraz açıklar mısınız. Şimdi “3.846 kişi 2016’da sağlık tedbiri kararı için başvuru yapmıştır.” dediniz. “Başvuru yapan kişi” ayrıca dediniz; buradaki ayrımı bir izah edebilir misiniz.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRESİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN HEMŞİRE CEMİLE ALEMDAR - Özür dilerim, 3.846 tedbir kararı adli mercilerden sağlık müdürlüğümüze gönderilenler, hakkında tedbir kararı verilen 861 kişi “Ben tedavi olmak istiyorum.” diye sağlık müdürlüklerimize başvurmuş.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani bütün tedbir kararları size bildiriliyor mu, yoksa sağlıkla alakalı olanlar mı?

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRESİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN HEMŞİRE CEMİLE ALEMDAR - Sağlıkla ilgili olanları bize gönderiliyor efendim.

Biraz sonra bahsedeceğim ama Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 2015 yılında imzalanan iş birliği protokolü kapsamında Avrupa Birliği projesi yürütmüşlerdi 2015-2018 yıllarını kapsayan, bu amaçla bu proje kapsamında da sağlık personelinin eğitimi ve yaygınlaştırılması vardı. Biz bu proje kapsamında eğitimlerimizi revize ederek başladık. Birinci basamak sağlık personelinin eğitiminde sağlık personelinin kadına yönelik aile içi şiddet konusunda farkındalığını ve müdahale kapasitesini artırarak şiddetin kadın sağlığı üzerindeki etkilerini azaltmak, gelecekte kadına yönelik şiddet olgularını önlemek ve şiddet mağduru kadınları sistem içerisinde ikincil örselenmelerini önlemek olarak belirledik amacımızı. Hedef olarak da paydaş kurumlardan biri olarak, aile içi şiddete uğrayan kadına yönelik hizmetlerin sağlık hizmetlerinde işlerliğini artırmayı hedefledik. Aile içi şiddete uğrayan kadına yaklaşım ve müdahale konusunda sağlık personelinin duyarlılığını ve yeterliliğini geliştirerek şiddet mağduru kadınların sistem içerisinde ikincil örselenmelerini önlemek, aile içi şiddete uğrayan kadınlara yönelik kayıt, bildirim ve izlem mekanizmasının işlerliğini artırmak, sektörler arası koordinasyon ve iş birliğini geliştirmek, halk eğitimleriyle de toplumu bilinçlendirme çalışmalarına katkıda bulunmak... Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü olarak da asli görevimiz koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri olduğu için halk eğitimleri bunun için bizim açımızdan önemli ve bunlara da ağırlık verdik Ruh Sağlığı Daire Başkanlığı olarak.

Görev tanımlarımız, Sağlık Bakanlığı olarak 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi’yle Bakanlığımızın görevleri tanımlanmıştır. Daha sonra, 3 Ocak 2008 tarihli Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü imzalanmıştır. Bu kapsamda Sağlık Bakanlığı personelinin eğitimlerine başlanmış ve 2008-2013 yılları arasında yaklaşık 65 bin sağlık personeli bu konuda eğitim almıştır. Fakat 2014 yılında imzalanan İstanbul Sözleşmesi, Aile Bakanlığının kurulması ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kanunu ile Uygulama Yönetmeliği çıkarılmış ve Uygulama Yönetmeliği doğrultusunda da sağlık kurumlarına başvuran şiddet mağduru kadınlara sağlık hizmetleri, risk değerlendirme, güvenlik planı oluşturma, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordinasyon sağlama, şiddet failine yönelik de önleyici sağlık tedbirlerinin düzenlenmesi gibi hizmetler tanımlanmış, bu doğrultuda hizmet sunumumuz devam etmektedir.

Hizmet gereği oluşturulan kadına yönelik aile içi şiddet bildirim formu da her basamakta gerek Halk Sağlığında gerek Kamu Hastanelerindeki hastanelerimizde şiddet tespitinden sonra doldurulmaktadır. Bu alanda veri tabanı oluşturulmuştur ve Karar Destek Sistemi, SağlıkNET üzerinden aylık olarak da biz verilerimizi toplayabilmekteyiz. Kayıt formumuz budur, ön yüzünde demografik bilgilerimiz ve kadına ait diğer bilgilerimiz mevcut, iletişim bilgilerimiz; arka yüzünde de 7 soruluk risk değerlendirme bölümümüz var. Eğer bu risk değerlendirme sorularının 3’üne “evet” diyorsa “Kadın can güvenliği

tehlikesi var.” diyerek adli rapor düzenleyip kolluk kuvvetlerine bildirim yapıyoruz. Eğer can güvenliği riski yoksa sonuç bölümündeki maddelerden birini işaretliyoruz, bilgilendirme yaptığımız ya da güvenlik planı geliştirdiğimiz ya da ileri tıbbi tanı için ikinci, üçüncü basamağa sevk ettiğimiz vakalarda işaretliyoruz. Eğer kadın şiddete maruz kaldığını söylüyor fakat can güvenliği tehlikesi de yüksek değilse ve evine dönmek istiyorsa da notlar bölümüne kendi imzasıyla bilgilendirmesini alıp onayını alıyoruz; gitmek istediği ya da gitmek istemediği takdirde, her iki durumda da onayını almak zorundayız. Eğer travmaya maruz kalmışsa genel adli muayene raporu tutmamız gerekiyor. Genel adli muayene raporu tuttuğumuzda da adli süreci başlatmış oluyoruz, kolluk kuvvetlerine bildirim zorunluluğumuz var. Adli raporumuzla birlikte kolluk kuvvetlerine bilgi veriyoruz. Aylık olarak, kadına yönelik şiddet vakası tespit eden tüm birinci basamak sağlık kuruluşları il sağlık müdürlüklerine, bize görmüş olduğunuz formla vaka bildirimlerini yapmaktalar.

Az önce de bahsettiğim gibi, Aile Bakanlığının Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi kapsamında 2015 yılında 2008 yılındaki eğitimin revizyonu yapıldı, güncel hâle getirildi ve Aile Bakanlığının belirlemiş olduğu 26 pilot ilde 200 sağlık personeline eğitim verilmesi öngörülmüştü, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü olarak biz 152 sağlık personelimize bu konuda eğitim verdik, eğitici eğitimi ve bunların içinde bu eğitimi almış 30 sağlık personelimize de süpervizyon eğitimi vererek içlerinden eğitimciler yetiştirdik ve 1’inci basamaktaki meslek elemanlarımıza eğitici eğitimleri vermeye başladık. Bugüne kadar yapmış olduğumuz eğitimlerde, toplumsal cinsiyet eşitliği başta olmak üzere, şiddetin neden bir sağlık sorunu olduğunu, aile içi şiddete ilişkin ulusal ve uluslararası düzenlemeleri, kadına yönelik şiddet olgularına yaklaşımı, cinsel şiddet travmalarına yaklaşımı, kayıt, bildirim sistemi ve adli rapor düzenleme konularını, risk değerlendirmesi ve güvenlik planı oluşturmayı, şiddet mağduru ve faille görüşme tekniklerini anlatıyoruz, kadına yönelik şiddet konusunda hizmet veren kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi veriyoruz ve şiddet konusunda sağlık personelinin rolü nedir, bunları anlatıyoruz eğitimlerimizde.

2016-2017 ve 2018 yıllarında eğitici eğitimi alan personel sayımız 489 ve bu eğitici eğitimi alan personelimize sahada verilen eğitimlerde de 114.376 sağlık personeli bugüne kadar üç yılda farkındalık eğitimi aldı. Yine aynı eğitici eğitimini alan sağlık personelimizi halk eğitimlerimize de devam ettirmekteyiz. Üç yılda toplamda 559.824 kişiye farkındalık eğitimi verilmiş illerimizde. Eğitimlerimizden görüntüler de eklemeyi uygun bulmuştuk.

Ayrıca, geçici koruma altındaki Suriyeli vatandaşlarımıza, dezavantajlı grup olan kadın ve çocuklara yönelik olarak kendi yaşadıkları travmalardan dolayı hizmet sunumu yapan göçmen sağlığı merkezleri ve güçlendirilmiş göçmen sağlığı merkezlerindeki sağlık personeline de kadına yönelik şiddet ve çocuk konusunda, çocuk sağlığı konusunda, çocuk ruh sağlığı konusunda eğitimler vermeye başladık. Dünya Sağlık Örgütü finansmanı ve iş birliğiyle 2018 yılında başladık, bugüne kadar 631 Suriyeli sağlık personeline, ebe ve hemşirelere kadına yönelik şiddet ve çocuk ruh sağlığı konusunda dört günlük eğitim gerçekleştirdik. İlk üç günü teorik eğitim olup son gün de vaka üzerinden eğitimler verilmekte. Konu başlıklarımız olarak da Kadına yönelik şiddet genelde standart olup çocuk ruh sağlığı hizmetleri konusunda da 0-6 yaş çocuk gelişimi, otizm spektrum bozukluğu, çocuk ihmal ve istismarı, 0-6 yaş Çocuğun Psikososyal Gelişimini Destekleme Programı ve bu programa ait izlem formları ve depresyon konuları anlatılmakta. Burada da Suriyeli ebe ve hemşirelerimize yapmış olduğumuz eğitimlerden görüntülerimiz var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Bu Suriyelilere hizmet veren, sağlık birimi içerisinde yer alan bir kurum. Peki, istihdam ettikleriniz de Suriyeli mi? Yani orada “Suriyeli hemşireler” dediniz.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRESİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN HEMŞİRE CEMİLE ALEMDAR – Evet, orada çalışan Suriye asıllı ebe, hemşire arkadaşlarımız.

Aynı şekilde, ruh sağlığı güçlendirme eğitimimiz var, o da Suriyeli aile hekimlerine de bu konuda eğitim verdik. Kronik ruhsal hastalıklar ve kadına yönelik şiddet konusunda onlara da eğitim verildi.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRE BAŞKANI DR. ESRA ALATAŞ – Bir ekleme yapmak istiyorum kafa karışıklığı olmasın diye.

Suriyeli personel ama personelin ücretlendirmesini Sağlık Bakanlığı yapmıyor, Avrupa Birliğinden gelen bu Suriyelilere yönelik destekle...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – İstihdam ediliyor.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRE BAŞKANI DR. ESRA ALATAŞ – İstihdamı oradan, Bakanlık personeli değiller.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, onu da ayrıca belirtelim de.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRE BAŞKANI DR. ESRA ALATAŞ – Tescillerini yapıyoruz, denkliklerini yapıyoruz ama ödemeleri bizden değil, bizim personelimiz değil yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ödemesi başka şekilde, evet.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ RUH SAĞLIĞI DAİRE BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ UZMAN HEMŞİRE CEMİLE ALEMDAR – Fakat tamamen Suriyeli nüfusa hizmet vermekteler. Bizim yaşayacağımız dil bariyerini onlar yaşamıyorlar; onun için Türkiye’deki mevzuat, iş ve işleyiş konusunda bilgi vermeyi uygun görmüştük. DSÖ’nün de desteğiyle 631 sağlık personeline eğitim verildi.

Ayrıca “1’inci basamağın asli görevlerinden olan koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri kapsamında halk eğitimlerimiz de var.” demiştim. Bu konuda da önemli gün ve haftalarda etkinlik düzenliyoruz. Özellikle 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü’nde turuncu temayla birkaç yıldır Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın faaliyetleri yürütülmekte. Biz de illerimize talimat göndererek etkinlikler düzenlemelerini istedik ve gerek basında gerek de görsel olarak yapmış oldukları faaliyetlerde çok güzel işlere imza attılar. Spor müsabakalarında, üniversitelerde, panellerde Uluslararası Mücadele Günü’nün anlamına istinaden faaliyetler gösterdi il teşkilatlarımız. Yine onlardan görüntüler.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında da Ruh Sağlığı Dairesi Başkanlığı olarak bir faaliyet yürütmüştük 2018 yılında. Yine Dünya Sağlık Örgütü iş birliği ve finansmanı ile gerçekleştirdik. “Sağlıkta Kadın Çalışanlar” konulu fotoğraf yarışması düzenlemiştik. Bunda da bütün 1’inci basamakta, 2’inci basamakta ve göçmen sağlığı merkezlerinde çalışan kadınların özellikle fotoğrafları olsun istemiştik ve o etkinliğimiz sonrasında sergileme alan, mansiyon ödülü alan fotoğraflarımızdan birkaçını koyduk. İlk 3’e giren fotoğrafımız da bu şekildeydi. Benim, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü olarak anlatmak istediklerim bu kadar, arz ederim.

Kamu Hastaneleri Daire Başkanlığından Daire Başkanım devam edecek.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Teşekkür ediyorum.

Fatıma Hanım, buyurun.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HASTA, ÇALIŞAN HAKLARI VE GÜVENLİĞİ DAİRE BAŞKANI FATİMA ŞAHİN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizim de görev tanımlarımız içerisindeki aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddetle ilgili 2’nci ve 3’üncü basamak sağlık hizmet sunumu sürecini nasıl yürütüyoruz, nasıl müdahaleler yapıyoruz; bu konuda size bilgi vereceğim.

Bilindiği üzere, sağlık tesislerimiz, 2’nci 3’üncü basamaklar, tıbbi tedavinin beraberinde sosyal endikasyon vakalarının da bulunduğu, müdahale edildiği hem tıbbi müdahalelerin hem de sosyal müdahalelerin yapıldığı sağlık tesisleridir. Kadına yönelik şiddetle ilgili olarak yani aile içi şiddetin yaşandığı olaylarda, 1’inci basamaktan, öte yandan bilindiği üzere acil servislerden, polikliniklerden girişler yapılarak kişiler gerek adli vaka olarak acil servislere gerekse kişi toplumumuzda bunu gizlemek adına poliklinik muayenesine, kadın doğum polikliniğine ve ilgili polikliniklere başvurduğunda 3-4 yöntemli konu tespit ediliyor. Bunlardan bir tanesi, poliklinik muayenesinde hekim arkadaşlarımız muayene esnasında kişinin vücudunda darp izine rastladığında, kişiyle özel olarak görüşerek konunun hem tıbbi yönünü hem de aynı zamanda sosyal yönünü kendisine sorup talebi doğrultusunda detayları alıyor, formu dolduruyor yani bilgilendirme yapıyor. Aynı zamanda, tıbbi sosyal hizmet birimlerimiz var bizim hastanelerimizde. Yani sosyal hizmet uzmanlarının çalıştığı her 100 yataklı hastaneye atandığı takdirde, sosyal hizmet birimlerini kurduk. Bu sosyal hizmet birimlerimizde sosyal hizmet uzmanları görev yapıyor. Poliklinikten, az önce bahsettiğim gibi tespit edildiğinde sosyal hizmet uzmanıyla “HBYS Ekran” dediğimiz ekran üzerinden konsültasyon açılıyor. Sosyal hizmet uzmanları, eğitimleri nedeniyle kişilerle sosyal bir görüşme sağlıyor, sosyal inceleme raporu oluşturuyor. Bu tespitle birlikte, kişinin tıbbi tedavisi artı sosyal incelemede ortaya çıkan, kişinin korunması ya da adli süreçlere bildirilmesi ya da hastane tedavi süreci içerisinde yapılması gerekenlerle ilgili bir form oluşturuluyor. Eğer adli birimlere bildirilecekse bilgilendirme yapılıyor, kolluk kuvvetlerine haber verilecekse kolluk kuvvetlerine haber veriliyor. Zaten Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ŞÖNİM’ler üzerinden irtibat sağlanıyor ve bilgilendirme yapılıyor. Kişinin gerekiyorsa kurum bakımına alınması için o sosyal hizmet uzmanı arkadaşlarımız bu konuda da gerekli destekleri veriyor.

Öte yandan -az önce de bahsettim- biliyorsunuz, geliş yollarından bir tanesi acil servisler. Kişi şiddet vakasıyla acil servise başvuruyor, acil serviste girişi yapıldıktan sonra acil servis hekimlerimiz kişiye öncelikle tıbbi müdahalesini yapıyor, arkasından da -az önce arkadaşım bahsetti- bizim HBYS ekranlarımız var yani tüm tıbbi kayıtların yapıldığı modüllerimiz var, orada “ICD kodu” dediğimiz, tanıların yazıldığı bir kodlama var. O kodlamada şiddetle ilgili kodu giriyor hekim arkadaşımız, tıbbi tedavisinin süreçlerini kaydediyor ve kişinin sosyal durumuyla ilgili yine sosyal hizmet uzmanına yönlendiriyor. Sosyal hizmet uzmanı, kişiyi ayrı bir odaya alıyor çünkü bu konular -siz de biliyorsunuz- hem mahremiyet açısından çok önemli, aynı zamanda, kişinin güveni açısından önemli hem de korunması açısından çok önemli. Sosyal hizmet uzmanı arkadaşımız o kişiyle görüşmesini yapıyor, ileri sosyal inceleme yapıyor. Tıbbi tedavisi acil serviste tamamlandıktan sonra adli birimlere, kolluk kuvvetlerine, aynı şekilde, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, ŞÖNİM’lere bilgi veriliyor ve süreç ortak yürütülüyor. Yani sağlık hizmetinin sunumunun içerisinde yapılan bir başvuruda ilk yapılan tıbbi müdahale, arkasından, sosyal hizmet uzmanlarımızla sosyal bir destek sağlanıyor ama bilindiği üzere, kadına yönelik şiddet vakaları tek başına Sağlık Bakanlığınca tamamlanan bir süreç değil. Yani Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla, adli birimlerle, gerekli olduğunda Millî Eğitim Bakanlığıyla, tüm bakanlıklarla ortak olarak çalışmak durumundayız. Arkadaşlarımız bunu hastane içerisinde yürütüyor.

Biz sosyal hizmet birimlerimiz üzerinden vakaların işleyiş prosedürünü oluşturmuştuk hastanelerde, az önce defaatle belirttim. Çünkü şöyle bir durum var: Kadınlarımız şiddet yaşadıklarında ve adli vaka olarak acile geldiklerinde de kişilerin sosyal yönden desteklenmesi gerekiyor yani herhangi bir tıbbi

müdahale yapıp eve göndereceğiniz bir vaka değil. Aynı zamanda, Sağlık Bakanlığının da neredeyse yüzde 60'ının bayan çalışan olması hasebiyle bu konuda hassasiyet gösteriyoruz. Mümkün mertebe sosyal hizmet birimleriyle, tıbbi sosyal hizmet uzmanlarımızla yani tıbbi tedavi, artı sosyal destekle süreci yönetmeye çalışıyoruz. Bu konuda arkadaşlarımızla 2016 yılından itibaren sürecin adımlarını belirleyen iş akışlarını yapmıştık ve arkadaşlar da sağlık tesislerimizde bu sürece yönelik işlemleri yürütüyorlar. Sizlere ilettiğimiz sunumlarda da var.

Diğer bir taraftan bahsetmek istiyorum: Aynı zamanda, biliyorsunuz, hastanelere Emniyetten, asayiş büro amirliklerinden de gelebiliyorlar. Zaten onlar kolluk kuvvetleriyle geliyorlar ama biz bu konuda yine de yaptığımız Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla 2014 yılından itibaren toplantılarda bu hassasiyetin gözetilmesini özellikle belirtmiştik ki zaten sağlık hizmeti sunumunda da arkadaşlarımız bu hassasiyeti gösteriyor. Çünkü hem tıbbi müdahale hem kişinin mahremiyeti var, gizlilik esasları var, hayati tehlikesi söz konusu mu... Kolluk kuvvetlerine haber verildiği sürecin iyi yönetilmesi, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla iletişime geçildiği sürecin iyi yönetilmesi gerekiyor. Bu konuda ara ara, dönem dönem de arkadaşlarımıza yani sahaya bilgilendirmeler yaparak özellikle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı ŞÖNİM'lerle irtibatın anında sağlanması, bildirimlerin yapılması ve kişinin her türlü korunmasının sağlanması konusuna da riayet ediliyor.

Şiddet mağduru kadın ve sosyal destek alanları: Az önce de bahsettim, bu kadınlar, fiziksel, sözel, ekonomik, cinsel şiddet mağduru kadınlar yani sonuçta, şiddetin her türü var. Ama biz bunların her birine tıbbi müdahale birimleriyle -ikinci, üçüncü basamaktan bahsediyorum- aynı zamanda da tıbbi sosyal hizmet birimleriyle ve müdahale etmesi gereken tüm bakanlıklarla koordineli bir şekilde yürütüyoruz. Bize gelen vakalardan bir tanesi de tabii ki 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamındaki çocuk istismarı vakaları. Bunlarla ilgili olarak da aynı şekilde, bir iş akışı oluşturduk arkadaşlarımızla ve bu iş akışının da süreçleri aslında çok farklı değil. Yani gizlilik esas, hızlı bir müdahale... Ama aynı zamanda “incinebilir gruplar” olarak adlandırdığımız -çocuklar, şiddete uğramış kadınlar, cinsel saldırıya uğramış kadınlar- bu gruba özellikle hassasiyet gösterilmesi için süreci yönetiyoruz.

Az önce de bahsettim, Sağlık Bakanlığının kamu hastanelerine nerelerden vaka geliyor? Şiddet mağduru kadın direkt başvurabiliyor, Emniyet müdürlüğü getirebiliyor, aile, çalışma ve sosyal hizmetler müdürlükleriyle, ŞÖNİM'le ulaşabiliyor, valilik, kaymakamlık, cumhuriyet savcılıkları... Yani tüm kurumlarla ikinci, üçüncü basamakta şiddete yönelik vakalar bize geliyor ama hep beraber süreci yönetmek durumundayız.

Sağlık kuruluşlarının görevlerinden az önce arkadaşım da bahsetti. Tıbbi müdahaleyi yapıyoruz, psikososyal destek –bu en önemli kısmı- veriyoruz, travma danışmanlığı, raporlama, kolluk kuvvetlerine ve savcılığa bildirme, kurumlar arası koordinasyon. En önemlisi aslında bu çünkü biz yapmamız gerekeni yaptıktan sonraki süreçte kişi kuruma mı yerleştirilecek, aileyle mi görüşürülecek, adli süreç mi başlayacak; bunların hepsini diğer kurumlarla yürütüyoruz.

Kadına yönelik şiddet vakalarında uygulanan iş ve işlemler: Aslında az önce bahsettim; acil sağlık hizmetlerinin sunumu, güvenlik tedbirleri, kişinin sorununun, öyküsünün temelini öğrenmek... Bunun için de sosyal inceleme raporu istiyoruz konunun tam anlamıyla öğrenilmesi ve raporlanması için ve ondan sonra da bu vakayla ilgili nasıl bir yöntem belirleyeceğiz, ona karar veriyoruz süreci takip etmek adına.

Aynı zamanda, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin “Bir sağlık kuruluşunda muayene ve tedavi” başlıklı 28'inci maddenin (1)'inci fıkrasında “Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla, sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurması ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilir.” Yani sadece şiddete maruz kalan kişi değil, bir de

olayın öbür tarafı var, şiddet uygulayan kişi. Bununla ilgili olarak da mevcutta yürütülen iş süreçlerini burada planladık. Resmi olarak gelen yazılarla, tıbbi sosyal hizmet birimlerinden sorumlu başhekim yardımcıları tarafından bir süreç başlatılıyor. Ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlarına yönlendiriliyor hastanelerimizde. İlgili uzman hekimlerimizce tanı veya tedaviye ilişkin bir raporlama sağlanıyor. Arkasından, mevzuatla ilgili danışmanlık kapsamında da sosyal hizmet uzmanlarına yönlendiriliyor ve muayene ve tanılamayı yapan ruh sağlığı uzmanı tarafından hastane bilgi yönetim sistemi üzerinden tıbbi sosyal hizmet birimine konsülte ediliyor. Yine, sosyal inceleme raporu düzenleniyor. Çünkü tıbbi tedaviyle birlikte de adli süreci destekleyen... Aslında olayda sosyal inceleme yaptığınızda konunun detayına inebiliyorsunuz, bunda da ancak ilgili uzmanlar yetkili yani sosyal hizmet uzmanları. Bununla birlikte, biliyorsunuz, biz yakın dönemde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı olarak -genel müdürümüzün koordinatörlüğünde- yeniden bir çalışma başlattık yani yeni bir acil eylem planı başlattık. Bu acil eylem planının en önemli noktalarından bir tanesi -az önce arkadaşım da bahsetti aslında- şu: Hastanelerdeki sağlık bilgi sistemi yönetimini, bilgi işlem yönetimini Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla ve Adalet Bakanlığıyla ortak, aynı anda paylaşabileceğimiz, sürecin daha hızlı yönetilmesini sağlayacak bir model oluşturulması, böylece sağlık tedbirlerinin alınmasında hızlı bir şekilde kurumlar arası geçiş sürecinin sağlanması, veri toplama sürecinin daha kapsamlı hâle getirilmesi için bir çalışma başlatıldı.

Az önce de bilgi verdik aslında, biz sağlık tesislerinde -arkadaşım bahsetti- aynı formu kullanıyoruz, formun farklı tarafı, hastanede olduğu için ICD kodlaması gerekiyor vesaire ama yine, tıbbi veriler dışında, orada sosyal veriler de var. Bunu da mümkün merteye sosyal hizmet uzmanlarımızın doldurmalarını istiyoruz ki zaten konsülte edildiğinde o tarafları onlar kapsamlı bir şekilde dolduruyorlar. 2019 yılında bizim sağlık tesislerimize başvuru yapan ve sosyal çalışmacılar tarafından müdahale edilen vaka sayısı 4.328. İstatistik verilerini az önce de paylaştı arkadaşım aslında. Tıbbi sosyal hizmet birimi vaka sayıları: Biz bu vakaları sosyal hizmet birimlerinden çekiyoruz çünkü zaten, oraya gelen her türlü vakayı bize raporluyorlar.

Ayrıca, mahkemeler tarafından gizlilik kararıyla ilgili olarak da süreç şöyle yürütülüyor: Mahkeme bir karar alıyor, o gizlilik kararlarını ilgili bakanlıklara, diyelim ki Sağlık Bakanlığına da sağlık hizmet sunumuna kişi tekrar başvuracak olursa kişinin güvenliği açısından gizlenmesi kararı çıkıyor. Bu, Sağlık Bakanlığına geliyor. Sağlık Bakanlığına geldikten sonra bizim Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğüne ana yazılımdan diyeyim, karar destek sistemi üzerinden kişinin bilgileri karartılıyor. Ki mahkeme kararında zaten, “altı ay süreyle” “üç ay süreyle” “bir yıl süreyle” geçiyor, sistem üzerinden karartılıyor. Aynı zamanda da fiziki olarak...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Baro temsilcisi –daha önce sunum yapan arkadaşlardan birisi, hangisi hatırlamıyorum- şöyle söylemişti: “Bu, hakkında gizlilik kararı alınmış olanların mesela, sağlık sorunuyla hastaneye gittikten sonra eczanelerden ilaç alırken ifşa oluyorlar.” gibi ifade etmişti.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HASTA, ÇALIŞAN HAKLARI VE GÜVENLİĞİ DAİRE BAŞKANI FATİMA ŞAHİN – Şimdi onu söyleyecektim Sayın Başkanım, şunu söylemek istiyorum, şöyle bir durum var: Bu, mevcuttaki uygulama ama biz bir iki yıldır Aile, Çalışma Bakanlığıyla şunu yapmaya çalışıyoruz -Sağlık Bakanlığı için de diğer hizmet birimleri için de bu geçerli aslında- yüzde 70’ini güvenli olarak görebiliriz, sistem üzerinden karartılıyor hastane içerisinde ama aynı zamanda, mahkeme kararları fiziki geliyor. Yani fiziki anlamda gelmesini tamamen engelleyecek, az önce bahsettiğinizin eczacı kısmı var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Sizin UYAP’la bir uyumunuz yok o zaman.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HASTA, ÇALIŞAN HAKLARI VE GÜVENLİĞİ DAİRE BAŞKANI FATİMA ŞAHİN – Sayın Başkan, onu yapmaya çalışıyoruz. Aile Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün bilgisi var, UYAP’la ilgili talebimiz aslında şu: Sağlık Bakanlığının eczacılarla ilgili, onların ortak bir modülü, yazılımı var zaten. O modülleri UYAP’la eşleştirdikleri takdirde biz de gizlilik...

Buyurun Genel Müdürüm.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Çok haklı bir soru çünkü biz de bir süredir aslında gizlilik kararı olan evrakların izini sürdük. Yani bir iz takibi yaptığımız zaman, evet, gizlidir ama gizli olarak iletilirken bütün kurumlarda bir şekilde -özen gösterilmesine rağmen- çok fazla sayıda kişiye temas ettiğini fark ediyoruz.

UYAP’la entegrasyonumuz daha önce olamadı, o da şu nedenleydi: Güvenlik açısından başka kurumlarla entegrasyon zordu ama geçen sene İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bunu başardılar. Dolayısıyla bu başarılılınca biz de buna talip olduk ve bu sistemin içerisinde o gizlilik seviyesini artırmak... Evet, gizli, evraklar da gizli, kapalı geliyor ama o seviyeyi artırmak ihtiyacı var. Tabii, sizin de bahsettiğiniz gibi, bu konunun bir de SGK tarafındaki bir boyutu var. Önümüzdeki hafta salı günü zaten Aile Bakanlığıyla bir arada bir çalışma yürüteceğiz, orada tekrar gündeme gelecek bu konu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani bu konuda Sağlık Bakanlığının Adalet Bakanlığıyla entegre bir çalışma yapıp UYAP’a sizin dâhil olmanız lazım.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Evet, onlar güvenlik nedeniyle bir başka şeyle dâhil olmak istememişler, öyle bir kararları vardı, şimdi o değişmiş.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şu an ne aşamada? Yani bir problem yok.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Yani evet, onlar başka kurumla yapmışlar, biz de o yüzden buna talip olduk.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Bir mutabakata varılmış yani şu aşamada.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Evet, varıldı, tabii ki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – SGK’yle ilgili ne öneriyorsunuz?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – O konuda zaten, Aile, Çalışma Bakanlığımız bizim partnerimiz. Bir ödeme olabilmesi için, eczane ekranı onlara ait olduğu için onlarla birlikte bir çalışma yürüteceğiz ama açıkçası, şunu belirteyim: Biz, o anlamda çalışabilmek için bir bilim komisyonu oluşturduk. Bunun içerisinde hukukçulardan adli tıpçılara, ruh sağlığı çalışanlarından sosyal çalışmacılara herkes var. Onlara da bu konudaki fikirlerini soracağız çünkü bu konu aslında biraz tartışmalı bir konu. Yani kişinin tanısının eczanede görünüp görünmemesi... Mesela, bu, ruh sağlığı hastaları için de bizim gündemimizdir. Bunu onlarla birlikte tartışıp onların da görüşleri doğrultusunda belli bir noktaya getirmek istiyoruz çünkü eczacının görmesi, eczacı kalfasının görmesi şart olan bir durum olduğunu asla düşünmüyoruz ama bunun bize yansıyan diğer boyutu, oradaki tanıyı gizlediğimiz zaman kendisine başvurup polikliniğine geldiği diğer doktorları da mı bunu görmemeli? Mesela, bu tartışmalı bir konu bizim için çünkü ona tam ve bütüncül yaklaşabilmesi için hekimin aynı zamanda o bilgiye

ihtiyacı var ama aynı zamanda kişinin mahremiyeti var. Etikçilerin de olduğu bir platformda bunun en doğru bir sonucu olmadığı için o en doğru sonucu bulmak istiyoruz beraberce. Bu anlamda da bilim komisyonumuz aralık ayında toplanıyor bu konu için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun, devam edin.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HASTA, ÇALIŞAN HAKLARI VE GÜVENLİĞİ DAİRE BAŞKANI FATİMA ŞAHİN – Teşekkür ederim.

Eğitimde farkındalık çalışmaları: 2015 yılından itibaren -2014’te 6284 sayılı Kanun yayımlandı- biz bir eğitici eğitimi yaptık özellikle aile içi şiddet için çünkü sağlık çalışanlarının –az önce de söyledim- yüzde 60’ı bayan ve alınan kararlarda da tüm bakanlıklarda... Sonuçta, bakanlıklarda ve kurumlarda çalışan insanlar bu toplumu oluşturuyor. O nedenle de kadına yönelik şiddetin ve aile içi şiddetin önlenmesi toplumsal cinsiyet eşitliği eğitici eğitim yapıldı. Arkadaşlarımıza, ulaşabileceğiniz kadar çok insana ulaşılması, bunun hizmet içi eğitimlerin içinde yer alması, her türlü programın içinde bu eğitimlerin verilmesi, bilgilendirilmenin yapılması konusunda talimat verildi.

Aynı zamanda, KEFE eğitimleri var. KEFE’de de kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık oluşturmak, iş yaşamında eşit ve adaletli çalışma koşullarının oluşturulmasına ilişkin bilinç kazandırmaya yönelik yapılan eğitimler. Bundan da yüzde 62 kadın personelin 172 binine ulaşılmış, 108 bin de erkek personele, toplamda da –bu, 2018 verileri, 2019’u Ocakta alıyoruz- 280.263 sağlık çalışanına bu konuda farkındalık oluşturma anlamında bilgilendirme yapılmış. Süreç sürekli devam ediyor çünkü insanları eğiterek ve bilgilendirerek ancak farkındalık oluşturabiliyorsunuz.

Ben teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ben de teşekkür ediyorum.

Sağlık Bakanlığının sunumu tamamlandı zannediyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bir soru sorabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun Vekilim, sizin bir sorunuz vardı.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok kıymetli bürokrat arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumlar için teşekkür ederim, çok detaylı, çok güzel sunumlarıdır.

Suriyelilerle ilgili bir konu geçti de ben merak ediyorum, Suriyeliler ve diğer sığınmacılar arasında kadına şiddet oranı nedir, belli mi?

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI UZM. DR PINAR KOÇATAKAN – Öyle bir veri yok aslında elimizde yani resmî bir veri yok çünkü daha kapalı bir toplum, daha aile içinde kalıyor. Genel gözlemler üzerinden söylüyorum bunu. Yine gözlemleri aktarıyorum, bizdeki kadar aslında fiziksel şiddetin olmadığı ama mesela, kuma getirme yoluyla duygusal şiddetin çok daha fazla olduğu gibi bir saha gözlemi var ama diğer türlü, sisteme girmiş bir şiddet verisi yok.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Veri sıkıntısı orada da var, öyle anlıyorum.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI UZM.DR.PINAR KOÇATAKAN – Şöyle veri sıkıntısı var: Şiddetin tamamı bir merciye yansımıyor yani kol kırılır, yen içinde kalır düşüncesiyle ailenin, evin içinde kalıyor, maalesef ki tam yansımıyor.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Teşekkür ederim.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Bir ekleme yapabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Teşekkür ederim.

Soru için çok teşekkür ederim.

Aslında, bu yaz döneminde yeni bir hız kazandı bu çalışmalar bütün bakanlıklarda, bizde de öyle. Biz birkaç adım içerisinde kendi çalışmalarımızda revizyona gittik. Yani var olan çalışmalarımız var, bir de revizyonlarımız var. Bu revizyonlardan bir tanesi sayın vekilimizin bahsettiği şey aslında. Verilerin en doğru şekilde alınması. Aslında, bize başvurular zaten adli vaka olduğu için mecburen adli vaka raporu tutuluyor ve o veriler bizim için çok kıymetli. En doğru verilerimiz onlar çünkü adli rapor düzenlemeksizin bu işlemi yürütmek mümkün değil ancak diğer kurumlarla da aynı zamanda hem veri doğruluğu hem veri entegrasyonu için bu sene çalışıyoruz. Ne yaptık? Bütün illerimiz içinden bir pilot il seçtik, İzmir’de başladı, bu devam edecek ve UYAP da dâhil olmak üzere o verileri entegre edeceğiz. O zaman, bize başvurmamış olan ama şiddete maruz kalmış kişiden de haberdar olmamız mümkün olacak. Bizden onlara, onlardan bize bir veri akacak ve “big” data bir üst mercide birleşecek yani hedefimiz bu. Umuyorum önümüzdeki sene size çok daha kristal veriler gelecek diye düşünüyorum.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun Vekilim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Benim daha önce söz talebim vardı ama.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Sizin önceydi, evet, tamam.

Filiz Hanım, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler.

Şimdi hem Tabipleri Birliğinin hem de İstanbul Sözleşmesi’yle ilgili gölge rapor hazırlayan sivil toplum örgütlerinden edindiğimiz bazı bilgiler ışığında ben de bazı şeyler sormak istiyorum.

Şimdi, öncelikle, nasıl bir eğitim çalışması veriyorsunuz? Yani bir kez eğitimden geçmek yeterli olmaz çünkü biz de barolarda bunu uyguluyorduk. Güncelleme eğitimleri var mı? Mesela, sağlık eğitimi veren tüm üniversitelerde toplumsal cinsiyet ya da kadına yönelik şiddet konusunda bir müfredatın olması girişiminiz var mı ya da böyle bir şey hiç düşündünüz mü? Hâlihazırda olmadığını biliyoruz çünkü oradan gelirse insanlar aslında çok daha eğitilmiş ve sağlıklı olabilirler. Hakkında koruyucu tedbir kararı verilenlerin genel sağlık sigortası kapsamına alındığı kadınlar tarafından bilinmiyor. Bu, özellikle bir sorun olarak yansıtılıyor. Genel sağlık sigortası kapsamına alınmak için tedbir talebinde bulunabileceklerinden haberdar edildikleri, bu nedenle de... Mesela, şöyle bir veri verebilirim: Her yıl ortalama 100 bin kişi 6284 sayılı Kanun kapsamında çeşitli tedbir kararları almaktayken genel sağlık sigortasından yararlanma tedbiri 2016 yılında yalnızca 84 kişi hakkında verilmiş. Yani bu bilmemekten kaynaklanan bir şey, hakları konusunda bilgilendirilmiş olsalar mutlaka “Genel sağlık sigortası tedbirinden de yararlanayım.” diyeceklerdir kadınlar. Tıpkı, kira yardımı ya da başka şeyler konusunda da aslında bilgilendirilmedikleri gibi... Tabii, bu da hep o başta söylenen eğitilmiş personel eksikliğine dayanıyor sanırım.

Cinsel şiddetle karşı karşıya kalmak çok önemli bir konu. Mesela, İstanbul Sözleşmesi yükümlü kıldığı hâlde cinsel şiddet kriz merkezleri açılmış değil, yıllardır bununla ilgili hep taleplerimiz, çabalarımız oldu. Buna yönelik düşünceleriniz nedir?

Bir önemli konu daha, her ne kadar yasal mevzuata kadar on haftaya kadar kadının hiçbir kısıtlamaya bağlı kalmaksızın kürtaj hakkını kullanabileceği belirtilmekteyse de yapılan birçok araştırmada fiiliyatta böyle olmadığı görülüyor. Özellikle, Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı bileşeni 12 kadın örgütünün 12 ilde araştırma sonuçları var, çok çarpıcı. “184 devlet hastanesinden yalnızca 9

tanesi yasal süresi içinde kürtaj yapıyor.” diyorlar. Bir de, Kadir Has Üniversitesinin bir araştırması var. Bu da, aynı şekilde “Kadın doğum bölümleri bulunan 431 devlet hastanesinden yüzde 7,8’i sadece isteğe bağlı kürtaj hizmeti veriyor.” diye bir araştırma.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Sayın Vekilim, en son sorunuzu tekrarlar mısınız?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kürtajla ilgili olanı mı?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Evet. Yani doğru mu anlıyorum acaba? Yani “İlk on hafta içerisinde, kişinin yasal hakkı çerçevesinde, talep ettiğinde bu hizmet verilmiyor.” mu dediniz?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Verilmiyor, evet.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Doğru anlamışım, tamam, teşekkür ederim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani Kadir Has Üniversitesinin araştırması da, diğerinin de, kadın örgütlerinin, 12 kadın örgütünün araştırması da böyle. “Tersi de olabiliyor, engelli kadınlarda ya da Suriyeli kadınlarda gerçekten kendi iradesini yeterince beyan etmesine olanak tanınmadan yapılması ya da kendisine bir tıbbi müdahalenin uygulanması da söz konusu olabiliyor.” diyorlar, böyle iletiliyorlar özellikle engelli kadınlarla ilgili. Göçmen kadınlarla ilgili de böyle sorunların olduğu ifade ediliyor.

Yani ben aslında sizin samimi bir çalışma içerisinde olduğunuzu düşünerek ve sunumlarınız için de teşekkür ederek şunu sormak istiyorum: Sorun olarak gördüğünüz ve giderilmesi gereken en önemli eksiklikler nedir? Hani, bunu bize biraz yansıtabilir misiniz? Mesela, personelin yeterli bir bilinç ve eğitime sahip olduğunu, ayrımcılık yapmamaya özen gösterdiğini, gerçekten buna vâkıf olduğunu düşünüyor musunuz? Çok sordum galiba ama sonuçta, her zaman karşı karşıya gelme fırsatımız olmuyor. O yüzden, en azından biraz daha açıcı olsun diye bunları sormak istedim.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Yok, yok, kaçırmamışımdır inşallah, not almaya çalıştım.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Genel sağlık sigortası ne kadar süre için geçerli acaba?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani tedbir süresince olabilir, hâkimin kararına bağlı olabilir.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Belli bir süre yok, değil mi?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Mesela, altı ay uzaklaştırma kararı verdi, o altı ay içerisinde aslında genel sağlık sigortasından da faydalanılabilir ya da sonrasında uzatılabilir mesela bu tedbir ya da ihlal olur, cezalandırılır; o sürede gene uzatılabilir. Yani aslında hâkimlerin de kendiliğinden verebileceği kararlardan bu ama hâkimler bile çoğu zaman bunları bilmiyor işte yani daha doğrusu uygulamıyorlar; böyle bir şey var. Çok önemli bu yani hayatı bir şey.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Vekilim, buyurun, siz de sorunuzu sorun, hepsine toplu hâlde cevap versinler.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben bir açıklama yapmak istedim.

Teşekkür ederim, gerçekten güzel bilgiler alıyoruz.

“Suriyelilerle alakalı konu nedir, yansıyan ve yansımayan tarafları acaba nedir?” konusu gündeme gelince ben şunu diyorum: Şiddet, dünyanın hem doğusunun hem batısının, bütün insanlığın sorunu; kadınları ve erkekleri ilgilendiriyor; bazen kadınlar tarafından erkeklere, bazen de, çoğu zaman da erkekler tarafından kadınlara uygulanıyor. Son günlerde, işte, Ordu ilindeki bu şiddet vakası, katil vakası

hepimizi derinden üzmüştür. Yine, medyaya düşen bir konu: Uyurken kadın tarafından önce kesilen, sonra da baltayla doğranan koca. Yani şiddet kim tarafından kime karşı yapılırsa yapılsın, kadına veya erkeğe, kötü bir şeydir ve bunun önlenmesi için hep beraber buralardayız, çaba sarf ediyoruz. Gizlilik, aslında, Doğu toplumlarında olduğu gibi, Batı toplumlarında da var.

Biz bu Komisyonumuzla Finlandiya'ya, İsveç'e gittiğimizde İsveç'teki muhatabımız topluluklardan bir bilgi aldım ve hiç hatırımdan çıkmıyor o bilgi. İsveç'te -ki dünyaya örnek gösterilen, model gösterilen bir toplum- her 100 kadından -onların ifadesine göre- 42'si fiziki şiddete uğruyor ve yine onların ifadesi "Bu, yansıyan, verilere yansıyan tarafı; yansımayanı biz de bilmiyoruz" dediler. Netice itibarıyla, gerçekten, şiddet hepimizi üzen, hepimizi etkileyen, geleceğimizi tehlikeye sokan bir olgu maalesef. Azalıyor mu, artıyor mu bu kadar çalışmaya rağmen, o da tartışılır ama iyi yoldayız çünkü iyiliğe gitmek için bir çaba sarf ediyoruz.

Ben, bu anlamda, bu toplantımızın da bu yönde hayırlı olmasını, hayırlara vesile olmasını diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun, şimdi siz cevap verin.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Eğitimden başlayalım.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HASTA, ÇALIŞAN HAKLARI VE GÜVENLİĞİ DAİRE BAŞKANI FATİMA ŞAHİN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi "eğitim" ve "farkındalık" dedi Sayın Vekilimiz. Biz Sağlık Bakanlığı olarak, dediğim gibi, 2014 yılından itibaren 6284 sayılı Kanun yayınlandıktan sonra birinci basamak, ikinci ve üçüncü basamakta eğitimlere başladık. Eğitici eğitimi yapıldı ve süreç sürekli devam ediyor. Zaten şu an "KEFE" dediğimiz süreçte de Aile ve Çalışma Bakanlığının takibi sürecinde tüm bakanlıklar tüm personellerine her yıl sürekli eğitim veriyor, vermek zorunda hizmet içi eğitimi de ama aynı zamanda bizim 2015 yılından itibaren, göreve başladığımızdan itibaren oryantasyon programlarında kadın-erkek fırsat eşitliği, aile içi şiddetin önlenmesi, personelin direkt nasıl müdahale edeceği ve az önce bahsettiğiniz kazanması gereken, faydalanması gereken kişinin sosyal hakları konusunda bilgilendirme yapılıyor. Sosyal hizmet birimlerine atıfta bulunurken bunu anlatmaya çalıştım. Arkadaşlarımız kişinin önce sosyal inceleme raporunu yaparken zaten rapor kapsamında "Sosyal güvenlik hakları, kişinin eşinden ayrıldıktan sonra ya da bu süre içerisinde kalabileceği bir yer varsa oraya mı, ailesinin yanına mı, kuruma mı yerleşecek, ŞÖNİM'e mi yerleşecek?" gibi değerlendirmeler yapılıyor elbette. Ama sağlık personeline yaptığımız eğitimlerde bizler de şahit olduk, sağlık camiası diğer kurum ve kuruluşlardan çok daha farklı çünkü çok daha hassas bir hizmeti sunuyoruz, o nedenle de sağlık personelinin duyarlılığı bu konuda çok yüksek. Yani artı, dediğim gibi, bayan çalışanların çok fazla olması da bunun için bir avantaj çünkü kendi cinslerinden gelen hastaların her türlü mağduriyetinin önüne geçilmesi için elinden geleni yapıyorlar Sayın Vekilim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Eksik yok yani.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HASTA ÇALIŞAN HAKLARI VE GÜVENLİĞİ DAİRE BAŞKANI FATİMA ŞAHİN – Elbette vardır çünkü az önce bahsettim, acil servise geliyor insanlar yani hastanelerin süreçlerinde elbette aksaklıklar oluyordu ama bu konuda tekrar tekrar sahayı bilgilendirdik.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun Vekilim.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Vekilimizin uyarısıyla acaba “Alınganlık göstermeli miyim?” diye bir an düşündüm. Sorduğum soru, kesinlikle bir doğu-batı mukayesesi yapmak için değildi; aksine, bu sığınmacı kardeşlerimizin sorunlarına teknik olarak ne kadar hâkimiz, ne kadar vâkıfız, onu öğrenmek içindi. Yani Batı’da uzun seneler yaşamış bir insan olarak onların avantajlarını, dezavantajlarını iyi bildiğimi düşünüyorum; fazlasıyla dezavantajları da vardır.

Teşekkür ederim.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Devam ediyor mu Sağlık Bakanlığı çalışanları olarak?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Çok özür dilerim. Sanırım süreyi iyi kullanmayı başaramadık biraz, kusurumuza bakmayın.

Şöyle: Yani bu alanda -Sayın Vekilimizin son sorusundan başlayarak- aslında nelere dikkat çekilmeli? Biz bu alanda özellikle başta, herkesin kullandığı ifadelere toplumsal olarak dikkat edilmesinin altını çiziyoruz. Biz bu yeni koordinasyonumuzda birbirimize ilk uyarımız bu oldu. Özellikle Sağlık Bakanlığı olarak biz “şiddet” “kadın” gibi ifadeleri ön plana çıkaracak şekilde değil, genel yaklaşımlar üzerinden gitmeliyiz çünkü biz inanıyoruz ki yani bizim bu çalışmamızın temelinde bir felsefe yatıyor, bu felsefe de şudur: Temel olarak toplumun ruh sağlığının güçlendirilmesi zaten oluşabilecek bu ve benzeri komplikasyonların önüne geçecektir. Biz temelde toplum ruh sağlığını güçlendirecek, topyekün, sadece biz Sağlık Bakanlığı olarak yapamayız, Sayın Meclis, yüce Meclis başta olmak üzere, tüm kurumlar ve STK’ler dâhil olmak üzere toplumun her bir ferдинin katılacağı, birlikte yapılacak bir sürü eyleme ihtiyaç var. Burada gerçekten yeni koordinasyonumuz -Millî Eğitim Bakanlığının- da çok iyi oldu. Gençlik ve Spor Bakanlığının bizim mücadelemizde ismi geçmiyor ama aslında çok aktif bir rolü var gençler üzerinde, bizimle de çok yakın çalışması var. Gerçekten kurumlar arası bir mücadeleyle Sağlık Bakanlığının da halk sağlığı alanında toplumun ruh sağlığını güçlendirmeye dönük çalışmalarıdır bence bunu düzelterek şey ve biz de çatıyı bunun üzerine koyduk.

Şimdi, diğer soruları tek tek yanıtlamak isterim. Sayın Vekilimizin üniversitelerle ilgili önerisini teknik kurulumuzda gündeme getirmiş idik, bu kadına yönelik şiddetle ilgili teknik kurulumuz var. Bu konudaki öneriyi de YÖK’ün mutlaka ele alması, sadece sağlık çalışanları, sağlık meslek mensuplarının üniversiteleri değil... Bu konuda ben sorumluluk almıştım. Bizim Sağlık Meslekleri Kurulumuz var, o kurul YÖK’e bu konuda öneri götürmeye yetkili bir kurul. Bununla ilgili bu yönden ama genel olarak tüm üniversitelerin de yine kendi ruh sağlıklarının güçlendirilmesi ve başka insanların alanına girmesiyle ilgili eğitimlerinin iyi bir şekilde yapılandırılması, en azından rol modellerini oluşturacak olması yönünde YÖK’e tavsiye kararında bulunuldu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Pardon, yalnız “ruh sağlığı” diyorsunuz da ben böyle bakmadığımız için özellikle söylüyorum, bu genel olarak ruh sağlığıyla değil, bence erkek egemenliğiyle alakalı olan bir şey. Sonuçta uygulanan şiddet erkek şiddeti yani “psikolojik bozuklukları olduğu için” dersek zaten oradan kavramsal olarak uzaklaşmış oluruz.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Çok güzel. Kesinlikle bu konuda yanlış anlaşılmış olduğumu gösterdiğiniz için çok teşekkür ediyorum çünkü biz de bunun savunuculuğunu yaptık. Yani şiddeti uygulayana yönelik sağlık hizmeti sunumunu sınırının çok iyi çizilmesi gerektiğini, şiddet uygulayanın herhangi bir şekilde hastalığı olduğu ya da ruhsal bozukluğu olduğu gibi bir iddianın bizi çok yanlış bir noktaya götüreceği konusunda biz kesinlikle hemfikiriz. Benim kastettiğim bu olay oluştuktan sonraki kısmı değil yani genel olarak toplumu her yönüyle, kadını da içerecek şekilde güçlendirmekten

bahsediyorum ben. Asla bir psikiyatrist olarak şiddet uygulamanın ya da tecavüz uygulamanın herhangi bir şekilde ruhsal altyapısının olduğu ya da ruhsal bir patolojiye dayandığı ve tedavi edilebilir olduğuyla ilgili bir ifade değildir, yanlış anlaşıldı, düzeltme yaptım.

Teşekkür ederim.

Üniversitelere, YÖK’e gönderdiğimiz bu şeyi söyledim.

Genel sağlık sigortası Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yetki kapsamında olduğu için biz kesinlikle onlarla paylaşıyoruz bu söylediğinizi ancak onların yetkisi kapsamında, SGK’yle ilgili olduğu için, onlar size daha hem iyi yanıt vereceklerdir hem de bu önlemleri alabilme yetkisi de onların ama ben bunu şey olarak alacağım ve önümüzdeki hafta salı günü toplantıda mutlaka ileteceğim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, pardon...

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Genel sağlık sigortası onlara ait ya efendim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, sağlık personelinin yani şiddet görmüş kadınla muhatap olan sağlık personelinin bu konuda kadını bilgilendirmesinden bahsettim ben, yoksa böyle bir hak var zaten İstanbul Sözleşmesi’ne göre, 6284’e göre. Yani sadece Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görevi değil, aynı zamanda bence Sağlık Bakanlığına da iletirseniz iyi olur.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Şöyle: Bireysel bazdakinden bahsediyorsanız aslında Fatıma Hanım çok uzun anlattı diye ona değinmedim, “Bireyler, kadına yönelik şiddete maruz kalan birey, ‘sosyal hizmet birimimiz’ dediğimiz birime gidiyor.” diye anlatmıştı ya, o birimde zaten bir rapor çıkıyor yani kişinin tüm alanlarına, sosyal alanlarına dair bir sosyal rapor hazırlamak durumunda. Dolayısıyla kişinin, sosyal güvenliğinin olup olmaması da bu raporun bir parçası efendim. O konuda orada raporu hazırlayan kişi bu bilgilendirmeyi yapar, yapmak zorunda. Ama bu konuda eksiklikleri var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi, arkadaşlar, ben saat 16.15’te bir canlı yayına çıkacağım için ara vermek durumunda kalacağım, öyle görünüyor.

Sizin sunumunuza başlayalım.

Diyanet İşleri Başkanlığından Sedide Akbulut, buyurun.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT - Tabii, Diyanet İşleri Başkanlığı bu süreçte koruyucu, önleyici tedbirler bağlamında hizmet vermeye gayret gösteriyor. Hizmet politikamız mağdurdan ziyade, daha çok faile yönelik bir politika belirlemek. Aslında ülkemiz içerisindeki yapılan çalışmalara, sivil toplum hareketlerine bakıldığında da sanki bir nebze bu hareket hep mağdura haklarını anlatmak olarak... Biz de yaptığımız eğitimlerle muhatap olduğumuz hedef kitle aslında kadın hedef kitle çünkü Kur’an kurslarımızda daha çok yoğunlukla onlarla karşı karşıya kalıyoruz, eğitim seminerlerimize onlar icabet ediyor. Ama tabii bu uygulayıcı olan fail kısmında da sadece cuma namazlarında muhatap alabileceğimiz vaka. Orada da vaaz çok dinlenmediği için, sadece hutbe alelacele dinlendiği için çok etkili bir farkındalık oluşturamadığımızı biz de fark ediyoruz. Onun için bu bağlamda yeni çalışmalar ürettik, önünüze koyduğumuz çalışma sunumlarında da var bunlar. Özellikle, fabrika gibi, kahvehane gibi yerlerden başlayarak bu hareketi daha çok faile yönelik eğitime dönüştürmek istiyoruz.

Ben öncelikle bizim Başkanlık olarak kadına yönelik şiddete bakışımızla ilgili birkaç hususa işaret ettikten sonra faaliyetlerimize geçmek istiyorum.

Elbette ki hepimizin bildiği, Türkiye’de bir vakıa; tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de değişim, dönüşüm, teknoloji veya başka sebeplerle ailemizde gerçekten bir tehditle karşı karşıya kaldığımızı görüyoruz, yani aile içi şiddet de bunun en büyüğü. Biz, bütün materyallerimizi Kur’an ve sünnet

üzerinden yani Kur'an'ın bütünlüğü ve Peygamber Efendimiz'in yaşaması örneği üzerinden dile getirmek istiyoruz. O nedenle şiddeti ta o zamandan başlatarak bir Cahiliye alışkanlığı olduğunu düşünüyoruz. Yani Efendimiz (SAV)'in geldiği o döneme Cahiliye Dönemi deniyor ve zulümden, barbarlıktan, şiddetten beslenen bir dönemdir. Aslında o nedenle biz, Cahiliye'yi bir dönemin adı değil, bir zihniyetin adı diye tanımlıyoruz. Yani geçmişle sınırlı değil, güçlüden yana olma, zayıfı ezme anlayışı varsa o dönemin adına Cahiliye diyoruz. Bugün de aynı şekilde, evlerimizde, yuvalarımızda özellikle o güne ait, kız çocuklarının diri diri gömülmesini cehalet olarak adlandırırken bugün yargısız infazla “töre cinayetleri” adı altındaki uygulamaların da Cahiliye Dönemi'nden farklı bir örneği olmadığına inanıyoruz. O nedenle biz, cehaletle mücadelede yani Cahiliye'yle mücadelede daha çok eğitimle, yanlış dinî referanslarla gündeme getirilen bazı algıların, olguların değiştirilmesine talip olduk.

Aslında toplumsal olarak bazen, işte, “Dayak cennetten çıkmadır.” gibi “Kol kırılır, yen içinde kalır.” gibi ya da kaba bir tabirle “Kadının karnından sıpayı, sırtından sopayı esirgemeyeceksin.” gibi toplumsal kabuller, atasözleri veya bunun dine dayandırılmış versiyonlarının dinle, sahih dinî bilgiyle asla örtüşmediğinin ortaya dökülmesi gerektiğine inanıyoruz. Aslında burada dinin savunmacı bir yaklaşımı değil dinin görünmeyen özünü gündeme getirmek... O nedenle burada biz şiddetin tedavi ediciliğini merhametle yani şiddetin zıddı olarak merhametle... Bu, bir acıma değil tabii, yani buradaki şiddet vakasında bizim ifade ettiğimiz şey bir acıma değil daha çok insan varlığına saygı, insan onuruna saygı. O nedenle merhametin muhatap kılınacağı cinsiyet yoktur yani kadın da erkek de aynı tutumla muhatap olmak zorundadır. O nedenle farkındalık geliştirme çalışmalarında da bunu dile getirdik. Farkındalığı aslında ailedeki merhameti hâkim kılmak üzere oluşturmak gerektiğine inandık. Ailede birbirimize karşı birey olarak, cinsiyet olarak değil de insan olarak yaklaşım geliştirsek aslında benim kadar onun da değeri olduğunu, Allah katında, Allah'ın var ettiği anlamda değer kabullerimizi ortaya dökersek bu farkındalığı da oluşturacağımıza inanıyoruz. Onun için biz, farkındalığı hatanın telafisi, yanlış alışkanlıkla doğrunun değiştirilmesi olarak, kilit bir kelime olarak görüyoruz. Dış disiplinden ziyade iç disipline ihtiyaç olduğunu söylüyoruz. Yani dış disiplin tabii ki diğer kurumların yapacağı, özellikle alacağı önlem, tedbirlerdir ama iç disiplin de geliştirilmedikçe bunu önleyemeyeceğimize inanıyoruz. Kişinin kontrol mekanizmasını harekete geçirmek için zihin kalıplarına odaklanıyoruz. Zihin kalıpları aslında davranışlarımıza yön veren, dinden, kültürden, gelenekten, örften beslenen kalıplarımız bizim. Hatalı davranışı doğuran düşüncüyü değiştirmeden davranışı düzeltmek zordur diyoruz. Onun için şiddetin ev içinde yaşanabilirliğinin doğal olduğuna dair düşünce kalıplarına ancak böyle bir düşünce kalıbının İslam söyleminde yer almadığını dile getirmek istiyoruz. Ama bunu dile getirirken de yanlış yapmamaya özen gösteriyoruz çünkü bu şiddetle mücadelede zihin kalıplarını göz ardı edemeyeceğimizi, davranışlara odaklanmaktan ziyade düşünceye odaklanmak zorunda olduğumuzu ve bu eylemi yaparken emir ve yasak dilini kullanmamamız gerektiğine inanarak bu yolda çalışıyoruz.

Algı bozukluklarına değinmek istiyorum. Din üzerinden baktığımız zaman özellikle 4 algı bozukluğunun şiddeti doğurduğunu düşünüyoruz. Değer algısı, konum karmaşası, mülkiyet iddiası ve yanlış namus telakkisi. Burada değer algısında Kur'an'ın kadın ve erkek cinsine farklı... Yani Allah'ın yaratmış olduğu insan ama tabii, cinsiyetler biyolojik olarak farklıdır. Allah katında ikisinin de karşılık bulduğu kavram halifedir. Allah, halifeyi yeryüzünde iyiliği hâkim kılması için yaratmıştır. Yani bir erkeğin yeryüzünü düzeltme misyonu olduğu gibi, aynı şekilde kadının da o misyonu vardır. Bu nedenle “Müslüman erkekler ile Müslüman kadınların; namaz kılan erkekler ile namaz kılan kadınların Allah katında bir değer, kul olma paydasında eş değer olduklarını” söylüyor. Bunu şöyle de söylüyoruz: Mükâfat ve mücazatta yani ödül ve cezada da aynı karşılık buluyor. Mesela Müslüman bir kadın namaz kılsa işte, şu kadar mükâfat verilir cennette yani birinci katta, erkek 5 vakit namaz kılsa efendim, şu

köşkte oturur diye bir ayrım yok. Ceza da aynı şekilde, şu hatayı yaparsa o da aynı cezayla karşı karşıya gelir. Bu, Kur'an'ın perspektifine baktığımızda üstünlük sadece "Allah'tan layıkıyla sakınma" diye tercüme ettiğimiz "takva" kavramıyla ortaya çıkıyor. Bu da korkudan ziyade yani Allah'tan korkmak tercümesinden ziyade layıkıyla sakınmak yani sevilen, sayılan bir otoriteden layıkıyla çekinmek ölçüsünde. O nedenle insan iki farklı cinsiyet ama birbirini tamamlayan bir boyutu var. Onun için eş değer sahibi iki varlık, doğuştan değerli, İslam'ın "dokunulmazlıklar" diye vurguladığı 5 temel hakka kadın gibi erkek de aynı şekilde sahiptir.

İkinci husus: Konum karmaşası. İslam'ın öngördüğü mantalitede ast üst ilişkisi yani hiyerarşik bir yapılanma yok. Aslında normal hayatta da kadın ile erkeği ayrı birey olarak düşündüğümüzde yine hiyerarşik bir farklılık yok ama nedense bu hiyerarşik yapılanma aile olunca gündeme geliyor. Yani ailede bir ast üst ilişkisi oluşturulmaya çalışılıyor. Az önce ifade ettiğimiz gibi, Hazreti Peygamber (SAV) Cahiliye gururunu, atalarla övünmeyi kaldırıyor, insanları iki gruba ayırıyor; birincisini, takva sahibi, Allah katında değerli insanlar, diğerini de günahkâr, isyankâr insanlar olarak nitelendiriyor. Yani cinsiyet üzerinden böyle bir ayrıma gidilmiyor.

Allah'ın bir kadın ve bir erkekten yaratmış olması, ayetteki ifadesiyle aslında "insanlığın birbirleriyle tanışması" hatta arkasından gelen ifadede "Sizi birbirinizle tanışmanız, farklı boylara alışmanız için yani öğrenmeniz için..." "Lıtearafu..." Toplamların birbirinden öğrenmeleri, kadın ve erkeğin... Bunun karmaşasında aslında en büyük şey, bu, Kur'an-ı Kerim'deki Nisa suresi 34'üncü ayetteki ifade -yanılmıyorsam- daha çok gündemde tutulan bir ifade. Ayette "Erkekler kadınlar üzerine kaimdir." ifadesiyle "kavvam" kelimesini kullanıyor Cenab-ı Allah, aslında "kavvam"daki niteliğin arkasından da ne olduğunu ifade ediyor. "Erkekler kendi mallarından harcamakta ve ailenin geçimini sağlamakta" anlamı, içeriği var ve buradan da bu ilişkinin yani "kavvam" ilişkisinin aslında nafaka teminine, koruyup kollama yükümlülüğüne işaret ettiğini görüyoruz; burada haktan ziyade sorumluluklara vurgu var fakat biz hep hak üzerinde ısrar ediyoruz.

Şimdi, Hazreti Peygamber'in "2 kişi yolculuğa çıktığı zaman biri imam olsun... "Yani lider olsun... Yani 2-3 kişinin birlikte yaptığı bir harekette bir söz sahibi olan vardır beyanı bir hayat yolculuğunda da taraflardan bazen birinin, bazen diğerinin söz sahibi olduğunu gösteriyor; hangi olayda donanıma, yeterli bilgiye kim sahipse, kadın eğer o kazanımlara sahipse kadın, erkek o kazanımlara sahipse erkektir. Onun için ev içerisinde ama fıkıh olarak, İslam fıkhı olarak ailenin nafakasını, geçimini sağlamakla yükümlü olan erkek görülür. Bu, nafaka açısından, geçim açısından değerlendirilir ve bu ayetin Ebü'l Ferra dediğimiz, Kur'an Kavramları Sözlüğü'nün yazarının ifadesi de "Bu kavvam, müezzin kayyım dediğimiz kayyumdan gelmiştir." der. Bugün kayyumlar sahip olduğu veya atandığı ya da sorumlu bulunduğu yerin haklarını, hukukunu gözeterek orayı koruyup kollamakla mükellef olduğu gibi, evi koruyup kollamakla görevli olan, yükümlü olan da erkek olarak görüyor Kur'an-ı Kerim ama burada bir hiyerarşik ilişki, ast-üst ilişkisinden ziyade eş olma bilincini getirdiğini görüyoruz. Çünkü Kur'an'da tek ayet, tek mantıkla bakılmıyor diğer bütünlüğüne bakarak bir mesaj veriliyor. Rûm Suresi 21'inci ayette de bir eş olmak kavramı getiriliyor. Yani "Size kendi cinsinizden eşler yarattı." ifadesi ve bunların arkasından da gelen iki kavram var; sevgi ve merhamet. Yani eş olmanın beraberinde getirdiği iki kavrama eğer özen gösterilirse ailede bunun sağlanacağı düşüncesi var. "Erkeklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi kadınların da erkeklerin üzerinde belli hakları vardır." ayeti zaten bunu ifade ediyor.

Peygamber Efendimiz'in yine bir başka Hadisi Şerif'inde de "Kadınlar erkeklerle beraber bir bütünü tamamlayan diğer yarıdır." diyor. Bu nedenle şöyle söyleyebiliriz: Hayata atılan, Allahutaala'nın dünyada göndermiş olduğu bu iki cinsin imtihanı birlikte göğüsleyebilecek eş düzey iki varlık olduğunu ifade ediyoruz; onun için aralarındaki ilişkiyi dikey değil döngüsel ve bütünlüyci bir ilişki olarak anlamlandırıyoruz.

Bir başka husus mülkiyet iddiası. Aslında “Mülk sahibi olan Allah’tır.” kavramı var çünkü bütün her şey, dünyada verilenler emanet zihniyetindedir yani hepimizin, bizim sahip olduğumuz her şeyin bize bir emanet olduğunu biliriz; çocuk da bir emanettir. O nedenle kadını sahiplenme diye bir kavram yoktur İslam literatüründe yani “Ya benimsin ya kara toprağın” mantalitesi İslam’da karşılık bulmaz. Ancak tabii, emanet kavramı burada belki tedirgin edebilecek yani üzerinde konuşulabilecek bir kavram ama emaneti zayıflık, acizlik, eksiklik olarak değil kıymet, değer, onur olarak anlamlandırıyoruz burada.

Son olarak, bu zihin algılarından son olarak yanlış namus telakkisi var. Burada da özellikle bizim örfümüzde, bizim toplumumuzda namus kavramı hemen kadınla eşleştiriliyor. Yani kadının yapmış olduğu bir iffetsizlik, bir namussuzluk cezalandırılmalı veyahut da infaz edilmeli ama toplumsal kabulümüzde erkeğinki de “Elinin kiri” olarak değerlendirilir ama İslam buna bu şekilde bakmıyor. Namus kavramı her ikisi için de aynı sorumlulukları taşıyan bir kavramdır hatta “Namuslarını korusunlar” ayetinde ilk muhatap erkeklerdir; “Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, namuslarını korusunlar. Mümin kadınlara da söyle, onlar da kendi gözlerini haramdan sakınsınlar.” ifadesi.

Sonuçta tabii bu, bir farkındalık çalışması ve bunu mutlaka her şekilde yaymak zorundayız ancak bizim buna dair yapmış olduğumuz hizmetlerden birkaç tanesini -ben sunumu yüklerken bir azizliğe uğramışım, yani yapmış olduğumuz çalışmaları eklediğim sunum burada karşımıza gelmemiş- özellikle şunları ifade etmek istiyorum; elinizdeki dosyada bunlar ekli. Diyanet İşleri Başkanlığı özellikle il müftüleri kongrelerinde, istişare toplantılarında bu konuyu her daim gündeme getirmiş ve her istişare toplantısının sonunda da aileye dair, kadına yönelik şiddete dair bakış açısını net bir şekilde ortaya koymuştur. En son yapılan din şûrasında da bunu özellikle iki maddeyle gündeme getirmiş, diğer farklı konular ele alınmasa da, çok kısmen ele alınsa da aile konusunu gündeme getirmiştir ve iki üç maddede buna özellikle yer verdik; bundan sonraki haritamızın, mantalitemizin esprisi de bu anlayışla hizmet politikası üretmek.

Bununla birlikte, bizim Aile Bakanlığıyla birlikte iş birliği politikalarımız gereği Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Din Görevlisinin Farkındalık Ve Rolü adlı bir projeye 2010’dan 2019’a kadar yoğun bir çalışma yapılmış ve Türkiye’deki bütün bölgelerden eğitici eğitimlerine özellikle vaiz ve bölgesinde kanaat önderi sayılabilecek imam ve Kur’an kursu öğreticisi arkadaşlarımıza yönelik eğitimleri gerçekleştirdik ve bu eğitimlerde 100 bini aşkın personelimize -rakamlar da önümüzde- bu size anlattığımız farkındalık eğitimini onlarla buluşturduk.

Bunun haricinde “Temel aile bilinci” dediğimiz bir eğitim var, yine onunla ilgili materyallerimiz de mevcut. 11 başlıkla ki burada şiddet var, teknoloji bağımlılığı var, çocuklarla ilgili ve ailenin büyükleriyle ilgili yaklaşımlarımız var; bunları sunduk. Bunları, her dersin başlığını tüm Kur’an kurslarımızda önce Kur’an kursu öğreticilerimize, Kur’an kursu öğreticilerimiz vasıtasıyla da kursa gelen kursiyerlere verdik ki 500 bin rakamına ulaştık. Bu, birinci adımdı, temel aile bilinci eğitimlerinin birinci adımıydı, ikinci adımı şu anda planladık ve arkadaşlarımız sahada.

Temel aile bilincinde de yani özellikle şiddet kaynaklı algılara yer verirken Evliliğe İlk Adım Projemizi gündeme getirdik. Burada da Diyanet İşleri Başkanlığına müftülüklerimiz aracılığıyla verilen nikâh kıyma yetkisi sebebiyle bize nikâha gelen vatandaşlarımıza arzu ettikleri, talep ettikleri doğrultuda dört haftalık bir eğitim öngörüyoruz. Bu dört haftalık eğitimin içerisinde de aynı şekilde bu eğitimlerimizi yerleştirdik; hatta bunu, kabuller, talepler gündeme gelince sadece yeni evlilere uygulamaktan ziyade ilk beş yıllık evlilikleri yaşayanların da talepleri olursa bunları da yapabiliriz dedik. Bugün mesela, özellikle hiç beklediğimiz -hani bazı algılarla gündemde tutulan- mesela Edirne gibi, Trakya gibi bölgelerden çok ciddi, yoğun talepler aldığımızı gördük; 100 çiftimize eğitimler şu an devam ediyor ve Uşak’ta, Afyon’da yine hem valilik hem belediye iş birliği içerisinde bu eğitimler sürdürülüyor.

Aslında Türkiye’deki aile içi şiddet sorununun -bunu bireysel bir cümle olarak söyleyeyim, kurumsal bir cümle değil, bireysel bir kanaat olarak- sadece kadın yaklaşımı bir sorun olduğunu düşünmüyorum. Onun için Türkiye’de hep anne eğitimi, işte, aile okulu gibi eğitimler yapılırken aslında bizim ihmal ettiğimiz baba okullarını gündeme getirmemiz gerekiyor çünkü babalığın misyonunu, babalığın ne anlam ifade ettiğini yani Kur’an-ı Kerim’deki o kavram mantığında, koruyan, kollayan mantıktaki bir babalık anlayışını dağıttığımız için galiba, oradaki dağınıklıktan dolayı sanki ailelerimizdeki sıkıntılar da var. Bu nedenle biz Baba Okulu Projesi de geliştirdik. Özellikle Samsun, Ordu, Eskişehir ve Kütahya’da bu projeyi gerçekleştirdik; çok ciddi katılımlar oldu. Özellikle memur, resmî görevliler üzerinde yaptık bu çalışmayı. Eskişehir’de Emniyetten katılanların büyük bir çoğunluğu bu eğitimlerin çok yaygınlaştırılmasını söyledi. Üzülerek söylemek istediğim bir husus var, kayıtlara geçer mi geçmez mi bilmiyorum; bu yeni alım Emniyet güçleriyle ilgili eşlerinden gelen, bize yansıyan sorunlarda, şiddet uygulamalarını ve bu eğitimlerin özellikle bunlara yani anne baba eğitimlerinin, evlilik eğitimlerinin özellikle sahada çalışan hem kolluk hem de Emniyet kuvvetlerine de verilmesi gerektiğini ifade ettiler.

Bununla birlikte bizim yine bunun bir parçası olduğunu düşündüğümüz ihmal ve istismar yani hem çocuklara yönelik aile içi diğer ilişkilerde bunun çok önemli olduğunu düşünüyoruz, bu da büyük bir şiddet olarak görülüyor. Bu noktada da yine 2015-2018’de Türkiye’den getirdiğimiz 100 kadar vaizimize iki ayrı eğitim –eğitici eğitimleri- verdik ve sahada bu eğitimleri sahada uygulamaları için de kendilerine materyaller hazırladık, uygulandı. Kadına yönelik şiddetle ilgili –daha önce Genel Müdürlüğümüz de ifade etti- 6 kamu kurumuyla bir protokol imzalandı. Orada da özellikle ifade etmek istediğimiz şey, faile yönelik bizim... Onlara ulaşmamızdı.

Er ve erbaşların eğitiminde de bu hususların mutlaka gündeme gelmesini, özellikle şiddetle mücadelede dinî referanslar adı altında derslerin –ilk önce nasıl olsa bütün erkeklerin oradan geçeceği mantalitesiyle- orada da sunulmasını istedik, kabul gördü. Buna çok şükranlarımızı da ifade ediyoruz.

Aynı şekilde, bir başka teklif olarak da İŞKUR ve meslek edindirme kurslarında da kadına yönelik şiddetle mücadele eğitimlerinin verilmesi ve bu eğitimleri alanların da iş önceliğinin olmasını teklif etmiştik. Bu bağlamda, bizim çalışmalarımıza böyle bir fırsat verildiği için ben teşekkür ediyorum.

Sorularınızı alabilirim.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Ben çok teşekkür ediyorum Sedide Hanım, gerçekten içerikli, güzel sunumlarınızdan ötürü.

Katkı sunmak isteyen, soru sormak isteyen varsa buyursunlar.

Buyurun Filiz Hanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkür ederiz sunumunuz için.

Ben bir şey sormak istiyorum. Ben esas olarak din temelli olmasından ziyade hak temelli eğitimden, insanların bununla bilinçlendirilmesinden yanyayım.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – “Hak temelli din eğitimi” desek... Çünkü bu toplumun kodlarında hakikaten manevi değerler etkin. Eğer bir eğitim, bir öğretim, bir kabul sağlanmak isteniyorsa bu, güçlü bir delil, güçlü bir argüman diye düşünüyoruz biz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben gerek camilerde gerekse sizin gibi kişilerin yapması gerekli olan şeylerin önemine inanıyorum ama “manevi değerler” dediğiniz zaman, manevi değerler değişen şeyler. Yani siz bir toplumu, herhâlde, ifade ettiğinizde, mesela “Müslüman değilse kadın veya erkek olarak ne olacak eşitlik konusu?” Çünkü hep Müslüman olarak bahsettiniz.

Bir de “Müslüman bir toplumda...” diyorsunuz ama bu toplumun tamamı Müslüman değil ve başka dinlerin ya da başka farklı inançların ya da inançsızlıkların da aslında aynı saygıyı görmesi gerektiğini düşünüyorum. O yüzden hepsini bir torbaya koyduğunuz zaman o zaman, zaten belki aslında kendi inandığınız şeyleri de tam olarak ifade edememiş oluyorsunuz çünkü bir ayrımcılık da orada doğmuş oluyor.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Yanlış anlaşılabilir herhâlde.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kadın sığınaklarında genel olarak Hanefi Müslüman olmayanlara hiçbir dinî hizmetin sunulmadığı ve daha çok da sadece işte, spesifik bir mezhebe ait bir hizmet sunulduğu, dinî içerikli toplantıların yapıldığı ve buna da aslında, etrafındaki insanların bir mahalle baskısı nedeniyle kendisi katılmak istemese bile katılmak zorunda oldukları, öyle hissettikleri duyumlarını alıyorum. Böyle bir şey yapıyor mu Diyanet İşleri?

Onun dışında, bir eleştirim şudur: Kadınlarla ilgili, 2019 başında mesela, 81 il ve 304 ilçe müftülüğünde 385 aile ve dinî rehberlik merkezi var ama biz burada İstanbul Sözleşmesi’nin Etkin Uygulanması Komisyonuyuz, 2019’un başında böyle 385 merkez varken 2019’un sonunda 81 ilde sadece 1 adet ŞÖNİM (şiddet izleme merkezi) var ve toplam 145 kadın sığınağı var. Yani bu benim mesela, genel olarak size değil ama hakikaten sisteme bir eleştirim. Aynı şekilde, 2020 yılı bütçesi tam 11,5 milyar lira olarak öngörülmüş Diyanet İşleri Başkanlığı için ve 2020-2022 yılı bütçelerinin toplamı 36,9 milyar ediyor. Bu, İçişlerini, Çevre Şehirciliği, Dışişlerini, Avrupa Birliğini, Kültür Turizmi, hepsini aşan bir bütçe oluyor. Bu, gerçekten, benim ayrı bir eleştirim.

İkinci bir sorum size: Bu fetvalar, fetva sitesi, mesela -Diyanet İşlerindeki Din İşleri Yüksek Kurulu- bunlar kim tarafından hazırlanıyor? Yani sizlerin mesela kadınların burada bir müdahilliği oluyor mu? Çünkü gerçekten önümde korkunç örnekler var buralarda açıklanmış olan. Siz ne kadar, evet, “Birbirine dayanır, eşittir ve kimse kimseyi ezmemelidir.” deseniz de yani 2016’da fetva sitesinde mesela, babanın kendi öz kızını öperken şehvet duyması durumunda nikâhın ne olacağı konusunda soru soruluyor ve buna “Nikâha bir etkisi yoktur kızını öpmesi ya da şehvetle ona sarılmasının.” diye cevap veriliyor. Çocukları korumaktan bahsettiniz yani bu, asla bununla uyabilecek bir şey değil.

Mesela, Diyanet İşleri Başkanının en son açıklaması “Dinimizde kadının canı, onuru ve hakları dokunulmazdır ve emanettir.” Yani “emanet” iyi bir söz değil gerçekten, daha doğrusu, siz de dediniz yanlış anlaşılmaya müsait olabildiğini. Yani kadınlar kimseye emanet değil, erkekler de değil, çocuklar da değil hatta. Emanetten ziyade eşit haklar, eşit yurttaşlık temelinde konuşmak o anlamda daha doğru geliyor bana.

Bir de mesela, yine başka bir açıklaması: “Bizim medeniyetimizde kadın görevini yapacak, erkek görevini yapacak.” Böyle görevler mi var yani özel olarak belirlenmiş? O zaman eşitlik, hakikaten nerede kalıyor?

Bir de “Alevi olan kişiyle evlilik caiz midir?” sorusuna verilen yanıtta “İslam’a göre Müslüman bir kadın ancak Müslüman bir erkekle evlenebilir.” Bu itibarla evlenirken aranan nokta kişinin Müslüman olup olmadığının tespiti. Müslüman olanla evlenilir, olmayanla evlenilmez.” diyor. Şimdi, bunları gerçekten kim hazırlıyor? Yani sizin bu kitaplarınızda insanlara faydalı olabilecek, gerçekten özellikle Müslüman kamuoyuna hitap edebilecek çok şey olabilir ama açıktan verilen bir açıklama, fetva, bir söylem gerçekten o kadar kırabiliyor ki kadınları yani bugün “kadın kırımını” diyebileceğim bir şey yaşanırken hiçbir şekilde bizi kollamıyor ve korumuyor. Yani sizlerin bu konuda daha fazla söz sahibi olmanız gerekir diye düşünüyorum.

Ayrımcılığa uğruyor musunuz? Ayrıca onu da sormak isterim.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Ben Türkiye’deki bütün kadınların ayrımcılığa uğradığını düşünüyorum.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Önce soruları alalım.

Buyurun Vekilim.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Teşekkür ederim.

Sunumunuz için çok teşekkür ederim.

Diyanet İşleri Başkanlığının bu aile içi şiddet ve kadına şiddet sorunuyla ilgili de çok önemli bir rol oynayabileceğine de kesinlikle inanıyorum.

Dinî ve manevî duyguları, hamdolsun, güçlü olan bir kişi olduğumu düşünüyorum ve Diyanet İşleri Başkanlığıyla ilgili de konuşurken, eleştiri yaparken mümkün mertebe dikkatli olmaya çalışacağım.

Şimdi, Cahiliye Devri’nden bahsettiniz, eksik olmayın. “Cahiliye Devri’nde güçlüden yanaydı, ezilenden yana değildi insanlar.” dediniz. Doğru, değillerdi; güçlüden yanaydılar o zaman ve ezilenden yana değillerdi. Benim de aklıma başka bir söz daha geliyor: “Bir lokma, bir hırka.” Bir de bugüne bakıyorum, bugün güçlüden yana değil mi acaba ülkemizin geneli? Ezilenden yana mı en azından yönetenler? “Bir lokma, bir hırka” felsefesi ki çok safiyane, çok aziz bir felsefeydi. O günden geldik “Müslüman neden şatafat içinde yaşamasın.” felsefesine.

Ailede dinle ilgili eğitilirken -ki genci yaşlısı beş vakit namazında olan insanlar var ailemde- biz sadece “Şunu yap, bunu yap.” diye teker teker öğretilerek dini yaşamadık, din böyle öğretilmedi bize. Karşımızdakileri örnek oldular bize; biz görerek öğrendik, hissederek öğrendik, örnek alarak öğrendik. Şimdi, bugün halkımızın geniş kesimine ne kadar doğru örnekler sergileyebiliyoruz, bence çok büyük muamma. İnsanlar görüyorlar ve gördükten sonra da neredeyse bir isyan noktasına geliyorlar, bugün maalesef bunu yaşıyoruz. “Dış disiplinden ziyade iç disipline ihtiyaç var.” çok haklısınız, hakikaten öyle, iç disiplinimize ihtiyaç var.

Benim sizden bir ricam var. Cuma namazlarına da gidiyorum, vaazları çok fazla dinleyemiyoruz -maalesef işte siyasetten dolayı hep koşturmaca- ama hutbeleri dikkatlice dinliyorum. Hatta bu, Ankara’da bir cami var, İngilizce hutbe veriyorlar, hakikaten; büyükelçiler gidiyorlarmış, çok ilginç, çok şaşırdım ben de. Fakat hutbelerde ben bu konularla ilgili çok fazla bir, eğitime dönük söz duymuyorum. Daha çok ülkemizin o anki sorunlarını böyle dolaylı yoldan irdeleyen ve insanlara “Bakın, bizim gibi düşünün, sakın bu yollara sapmayın.” diye dolaylı telkinler yapıyor. Ben hiç daha bugüne kadar, hani belki olmuştur ama çok fazla, bu tip, şiddet olaylarıyla ilgili bir hutbe duymadım.

Bir de sizden bir ricam, bakın, çok güzel sözler söyledin ama Peygamber Efendimiz’in bir sözü daha var: “Din nedir?” diye sorulunca “Din, ahlaktır.” demiş. Dinin temeli bence de -haşa haddimize değil tabii ama- vicdan ve ahlak. Lütfen Türk halkının neredeyse hepsini ilahiyat fakültesi mezunları gibi değerlendirip de bu kadar teknik konulara girmeyin. Vicdan ve ahlakın önemini anlatıp o ruhu yakalayabilirsek -bizim insanımızın feraseti çok yüksek- bunu hemen anlayacaktır ve tekrar -o eski, babaannelerimizin, anneannelerimizin o safiyane dinî anlayışına zaten büyük bir özlem var- o hassasiyet yakalanacaktır. Kadına şiddet, aile içi şiddet, hakikaten bence manevî duygularla onarılabilecek bir büyük sorun. Nasıl ki -Allah korusun- intihar vakaları oluyor son günlerde, ben biliyorum ki -Allah korusun- bu kadar çaresizlik içindeki pek çok insan, dinî hassasiyetlerinden dolayı o yola sapmıyorlar. Bir İnşirah suremiz var bizim, ne büyük bir hazine. Yani bunları bilerek lütfen daha basit insanlarımıza konuları anlatalım.

Biraz önce bahsettiğiniz, her erkeğin askeriye'den geçmesi mevzu, maalesef o artık doğru değil. Artık her Türk erkeği asker olmuyor bu son yasadan sonra. Yani o doğru bir yaklaşım olmaz. Lütfen, sizin şahsınıza söylemiyorum yani Diyanet İşleri Başkanlığı artık bunu bilsin, her Türk erkeği artık askerlik yapmıyor, bu son yasadan sonra.

Bir de demin umarım istemeden söylemişsinizdir, bu Edirne ve Trakya'dan beklemediğinizi bazı taleplerin dediniz...

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Bir algı var, ben kendi beklemediğim demedim yani böyle bir algı var.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Haklısınız, peki ama bunu Diyanet İşleri Başkanlığı... Böyle bir algı varsa bundan üzüldürüm. Bu sanki Allah...

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Bizde yok yani toplum...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Peki. Bir şehrimiz için bir gâvur denmesi gibi bir şey bu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Gene de ifade etmeseniz daha iyi olur.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Bizde yok, tabii efendim.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Lütfen... Orada bakın, içki içmek veya kumar oynamakla maneviyatı düşük, aynı şey değil. Ben Erzurumluyum, Erzurum'un sarhoşu bile en sarhoş hâlinde dinine laf ettirmez, anlatabiliyor muyum?

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Ben şehirlerin dindarlığını tabii ki yargılamıyorum, sorgulamıyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bu Trakya bölgemizde de tamam, bazı alışkanlıklar daha fazla olabilir ama ben biliyorum ki en yüksek alkol tüketimi Konya'da. Onun için bu tip yargılamalardan uzak duralım, ne mübarek insanlarımız var ülkemizin her yerinde.

Bu şiddet olaylarında da dediğim gibi, vicdan ve ahlak üzerinden anlatarak mücadele edersek çok mutlu olurum.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Teşekkür ederiz.

Başka sorusu olan yoksa...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bir tane kalmıştı, ben onu şey yapabilir miyim? Çünkü önemli hakikaten, şu günlerde de böyle tartışılan şeylerden biri.

Yine, bir tane, Diyanet İşleri Başkanlığının resmî sitesinde yer alan “Dini Kavramlar Sözlüğü” kısmında belki hatırlarsınız, 2 Ocak 2018 tarihinde, nikâh kelimesi için “Büluğ çağına erişmiş kadının velisi olmaksızın kendisinin nikâhlanabilmesi mümkün olmakla birlikte velisinin de bulunması menduptur.” ifadesi kullanılıyor. Büluğ kelimesinin tanımında ise “İslam hukukçularınca büluğ çağına alt sınırı erkekler için 12, kızlar için 9 olarak belirlenmiştir.” ifadesine yer veriliyor. Bu, hakikaten protesto edilmişti bu söylem, bu çağda bu şekilde bunun ifade edilmesi ve maalesef, Bekir Bozdağ da Adalet Bakanı “Diyanetin uygulayacağı tek kanun var fetva verirken, Allah'ın kanunlarıdır.” demişti o zaman. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz, özellikle kız çocuklarının erken evlendirilmesi, zorla evlendirilmesi söz konusu iken?

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Tabii, teşekkür ediyorum öncelikle.

İlk, sunumun başında kastettiğim şeyin doğru anlaşılmadığını düşünüyorum çünkü örnek verirken halifeyi insan üzerinden verdiğimi düşünüyorum, yani Müslüman kavramıyla vermediğimizi çünkü Allahutaala kadın ve erkeği eş değer ve halife göreviyle yarattı demiştim. Yani Müslüman yarattı, diyelim yaratmadı anlamında böyle bir ayırım yok çünkü doğan her canlı İslam üzere doğuyor zaten yine İslam'ın felsefesinde. O nedenle bizim hizmetimizde, bizim insana bakışımızda cinsiyetçi bir bakış yok. Yani Allahutaala'nın...Biz buna insiyet diyoruz, cinsiyet değil, insiyet. Yani insan odaklı bir yaklaşım sunmaya çalıştığımı düşünüyorum.

Diğer bir husus da, özellikle kadın sığınma evlerinde zannedersem size artık nasıl yansımışsa zorunlu derslerin olduğunu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Zorunlu değil.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – ...başka mezhebe, başka düşüncelere sahip olanların zorunlu olarak o ortama dâhil edildiğini düşünüyorsunuz.

Böyle bir şey yok. Yani kadın konukevlerinde verilen eğitime kim istiyorsa o geliyor. 1 kişiye 1 kişi, 2 kişiye 2 kişi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben eğitim verildiğini söylüyorum zaten.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Evet ama talep ediyor, kendisi istiyor. Birey kendisi diyor ki: “Ben bunu almak istiyorum.” Birey istediği için Bakanlık diyor ki: “Sizden de birisini resmî görevli olarak gönderin.” İşte onun istediği doğrultuda 1 kişiyi görevlendiriyoruz. O, ona ne anlatıyor, ne öğretiyor diyelim ki... Müfredatımız var bu konuyla ilgili, bakabilir, ulaşabilirsiniz. Kadın konukevlerindeki din görevlilerin yapmış oldukları bir müfredat var. Bu tanımlar çerçevesinde duayı, insan olmayı, değerleri anlatan derslerimiz var, burada kesinlikle kimse zorunlu değildir bunlara katılmakta.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben de yanlış anlaştım, ben zorunlu demedim, kamusal alanlara sadece tek bir alanda dinî eğitimi veren bir yer gibi bakılarak bu hizmetin sunulması doğru değil dedim.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Ama şimdi kanun, 633 sayılı Kanun, Diyanete bu görevi vermiş, “İslam dinini doğru anlatmak.” diye. Yani Diyanetin kanunundaki görev tanımı bu ama başka din mensupları kendileri isterler, kendileri talep ederler, ona cevap verecek bir kurum, başka bir kurum vardır. Yani Diyanet İşleri Başkanlığı başka bir mezhebi, başka bir dini anlatmakla mükellef değil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Başka bir dini anlatın demiyorum, kamu kurumlarına girmeyin diyorum. Yani siz bu kadar rahat oraya giderseniz işte zaten yanlış biraz da...

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Ben bir kamu kurumuyum, o zaman siz beni de kamu kurumu olmaktan çıkartıyorsunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, aslında yanlışlık biraz da orada, o ayrı bir konu da.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Diyanetin tüzel kişiliğini de hepimiz biliyoruz.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Üst bir tartışma.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O ayrı bir tartışma.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Ben cevapları bitirebilir miyim?

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, burada bir söz talebim var.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRSOY ÇELİK – Buyurun İmran Hocam.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kişiler, dilediğine istediği gibi inanmak, inandığını öğrenmek, öğrendiğini yaşama hakkına sahiptir. Evrensel sözleşmeler ve evrensel hukuk bunu teminat altına almıştır. Burada hiç kimsenin hukukun dışında söz söyleme hakkı yoktur. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı anayasal bir kuruluştur. Kuruma verilen yasal görevler ve sorumluluklar da bellidir ve bu kurumu, göz bebeği kurumumuzu Mustafa Kemal Atatürk kurmuştur.

Bu toplumun kahir ekseriyeti Müslümandır. Bizim inançlarımız bize, herkesin inancı da kendisinedir. Başkalarının değerleri ne kadar değerli ve korunmalıysa bizim değerlerimize de o saygının ve hassasiyetin gösterilmesi gerekir ve bu bizim en temel hakkımızdır.

En az iki asırdan bu yana ülkemizde Türkleşmek, İslamlaşmak, muasırlaşmak üzerinden sonuç gelmeyen tartışmalar yürütülmüştür ve sürdürülmektedir. Her nedense ülkemizde Batı tandanslı fikirlerin sahipleri “din” deyince ellerindeki şablonu hemen ortaya koyup, Batı’nın kendilerine de yâr olmamış değerlerinin savunuculuğuna soyunup toplumu adam etme misyonunu üstlendiklerini ve toplumun inanç ve değerlerini topa tuttuklarını görüyoruz ve buna şahit oluyoruz. Bu kapı açılırsa bizim söyleyeceğimiz sözlerin ardı arkası gelmez. Çok sözümüz vardır, çok iddialarımız var, çok söyleyeceğimiz şeyler vardır.

Alevilik, Sünnilik, mezhepler, tarikatlar tartışmasını hep temcit pilavı gibi tekrarlamak laiklik ilkesine de aykırıdır. Biz, laiklik ilkesinin de bu şekilde çiğnenmesinden aşırı şekilde rahatsızız. Katı laikçilik uygulamasından bu toplum çok çekmiştir ve bundan sonra böyle bir uygulama görmek ve bilhassa kadınlarımıza, erkeklerimize had bildirmek konularına yeniden ülkemizde şahit olmak istemiyoruz.

İyi ki Diyanet İşleri Başkanlığımız var. Bu Başkanlık sayesinde ki İŞİD vesaire gibi marjinal gruplar ülkemize girmek ve buralarda insanımızdan kabul görmek yolunu bulamıyorlar. Diyanet İşleri Başkanlığımız ve çok değerli din görevlilerimizin çalışmaları böyle bir tehlikeye karşı her zaman set oldular ve bundan sonra da set olacaklarından eminiz çünkü biz onlara güveniyoruz.

Sözümün burasında şunu diyorum: Herkesin inancı kendisinedir, kişiler dilediğine diledikleri gibi inanabilirler. Bu, evrensel yasaların ve hukukun bütün kişilere vermiş olduğu haktır. Kimsenin de kimseyi bu anlamda sorgulama hakkı da yoktur, yetkisi de yoktur, haddi de yoktur diyorum.

Ben hepinize saygılarımı sunuyorum.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRSOY ÇELİK – Katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum İmran Hocam.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben de bir söz almak istiyorum.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRSOY ÇELİK – Yalnız, böyle cevaplara geçemedik yani sorulan soruların cevaplarına ilişkin...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Cevaplara da geçeriz de ben bu konuşmadan üstümüze alınmamız gereken bir şey var mı, yok mu...

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRSOY ÇELİK – Herkes kendi fikrini söylemekte özgür.

İMİRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben ortaya konuştım çünkü laikliği de zedelemememiz gerekiyor. Laiklik, bu ÷lkede sadece bizi değil, hepimizi bağlıyor, hepimizi bağlıyor.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Teşekkür ediyorum.

FİLİZ KERESTECİOğLU DEMİR (Ankara) – Bu konunun pek laiklikle ilgili olduğunu...

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Soru varsa alalım.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Soru değil ama ufak bir yorum yapacağım.

İMİRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Laikliğe aykırı konuşmalar her zaman da yapıyor çünkü “din” deyince “diyanet” deyince bazı şeyler ortaya sür÷l÷rse burada laiklik ilkesi zedeleniyor.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

İMİRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – İyi ki Mustafa Kemal Atatürk laiklik ilkesini getirmiş, bazı saldırıların önünü de kesmiş.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyoruz.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Müsaade eder misiniz.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Teşekkür ederim.

Çok Değerli Vekilim, bu laiklik meselesi malumunuz her dönem farklı yorumlandığı için hep gündemde kalan bir mesele yani yirmi sene önceki laiklik yorumu başkaydı, kırk sene önceki laiklik yorumu başkaydı, bugün ise bambaşka yorumlanıyor. Onun için, bunun tam bir ortak yorumunu bulamadık.

İMİRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ortak yorumumuz, çağdaş ÷lkelerdeki uygulamadır, Amerika’daki uygulamadır, Avrupa’daki uygulamadır.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Müsaade eder misiniz.

Yani bu sek÷ler sistem uygulamasına eğer hakikaten evrensel sek÷ler sistem olarak bakarsak olur yani bir sakıncası yok.

Burada, şimdi, Diyanet İşleri Başkanlığımızın bir anayasal kurum olduğunu hepimiz biliyoruz en azından.

İMİRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Elbette anayasal bir kurum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Yani bir şeyhüliıslamlık makamı değil benim bildiğim kadarıyla. Öyle mi efendim?

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Sayın Vekilim, ben araya giriyorum. Yani şöyle: Kurumun şu an t÷zel kişiliğini tartışmak için bugün burada değiliz.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Müsaade eder misiniz.

Diyanet İşleri Başkanlığımızın siyasallaşması bizim için en büyük problem. Bu, dinimize de zarar veriyor, Başkanlığımıza da zarar veriyor ve anayasal hukuk düzeninde, anayasal düzenimizde... Ufak bir örnek vereceğim. Aslında bu kadar detaya girmeyecektim ama ben hakikaten merak ediyorum, devletimizin protokol düzeni mi değişti diye merak ediyorum. Çok Değerli Başkanımız gençlik yıllarından beri tanıdığım Sayın Erbaş, yabancımız değil, onun için mümkün mertebe hassas da davranmak istiyorum. Fakat uçaklara biniyoruz hepimiz, seçilmiş milletvekilleriyeiz, bizden daha önde muamele yapıyor Sayın Erbaş’a; ben şaşışıyorum. Yani o zaman farklı kurumların başkanlarına da aynı muamele yapılması lazım. Yanlış mı düşünüyorum bilemiyorum. Tamam, hassas bir kurumun

başında ama kurlsızlık da olmaması lazım. Madem öyle, bir kurala bağlayalım, diyelim ki Diyanet İşleri Başkanı protokolde şu sıradadır, milletvekilleri bu sırayı hak etmiyor. Öyle mi? Peki, bilelim en azından.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Teşekkür ediyoruz katkınızdan dolayı.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Bunu da gündeme getirmek istedim.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Ancak buranın konusu olmadığını...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Lütfen, ufak hesap peşinde koşan bir insan olarak beni görmeyin fakat demokrasinin bir kurallar rejimi olduğunu kabul ederek bizim de ülkemizin bir anayasal düzen içinde kurulmuş hakiki bir devlet olduğunu, bir kurum olduğunu da bilmemiz gerektiğini düşünüyoruz.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Teşekkür ediyoruz katkılarınızdan dolayı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben bir şey söylemek istiyorum.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Burada söyleyeceğim bir söz var.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Şöyle yapalım mı, sorularımızı aldık, cevap vermesine müsaade edelim mi? Daha sonra vaktimiz kalırsa...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tabii, tabii. Sadece...

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Aramızda sadece tartışıyoruz ve Komisyonun konusunu aştı şu anda.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Alevilik, Sünnilik konusunda da eskiden, bundan önce, benim gençliğimde benim yanımdaki arkadaşım Alevi mi, komşum Kürt mü, o mu, bu mu hiç kimse bilmezdi; zengin mi, fakir mi onu bile bilmezdik fakat son on yedi senede her nutukta teker teker ırklar, mezhepler sayıla sayıla sayıla bu noktaya geldik maalesef.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Teşekkür ediyoruz.

Lütfen buyurun, soruların cevaplarını alalım.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben müsaade de isteyeceğim, isterseniz son sözümü söyleyip müsaade istemek istiyorum.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Hocam, Sayın Vekilim, bence cevaplarımızı dinleyelim.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Diyanet İşleri Başkanımız anayasal bir kurumumuzun başı olduğu için saygı görüyor. Bu anlamda dünyanın en çağdaş ülkesi olan Trump'ın ilk seçildiği anda Papaz karşısında ona nasıl saygı gösterdiği hususlarını gündeme getirip iki kelam da Trump'a edelim.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bana ne Trump'tan?

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Yani çağdaş ülkelerde ne varsa burada da o oluyor, olması da lazım.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Sayın Vekilim, teşekkür ediyoruz katkılarınızdan dolayı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kusura bakmayın ama bu şekilde giriliyorsa...

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜRİSOY ÇELİK – Evet, bu şekilde olmamalı, ben de katılıyorum.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Tabii, Diyanet İşleri Başkanlığı... Şimdi, Sağlık Bakanlığındaki arkadaşlarla böyle bir polemik olmadı. Biz kurumuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Laik bir devlette kimse para aktarmaz yani.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Evet, soruların cevaplarını alalım.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Öür diliyorum.

Biz de bir çatı altında devletin anayasal kurumuyuz, bu görevi yapmakla mükellefiz. Onun için, ben, bu tabii iç çatışmaların dışında cevap vermek istiyorum.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Sunumlarla ilgili sorulara cevap verin lütfen.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Sorulara cevap vermek istiyorum.

Özellikle Sayın Vekilimiz 81 il ve 322 ilçedeki aile merkezlerimizi sordu “Neden ŞÖNİM’ler bu kadar yok?” diye. Şimdi, burada aslında şöyle bir açmaz var: Bizde müftülükler bunlar yani şu anda, mevcut olan 81 ilde bir müftülük var, o müftülüğün bünyesinde aile ve dinî rehberlik bürosu var yani “merkez” diye addettiğimiz şey yoksa keşke ekonomik gücü olsa da keşke ayrı aile merkezleri kurabilsek ve bu toplumun bütün kanatlarına, bütün kanallarına erişebilsek. Bu noktadaki yanlışlığı düzeltmek istiyorum, 81 ildeki tamamen kurumsal bir yerleşme.

Diyanet bütçesi tabii o...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet “müftülükte” dedim zaten ben de “Müftülüklerde var.” dedim.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Ama müftülük kurum yani nasıl ki sağlık il müdürlüğü varsa ilin müftülüğü var yani bunun il müdürlüğünün sayısını sorgulamıyorsanız il müftülüğünün sayısı da sorgulanacak bir sayı değil, kurumsal yapılanma gereği olması gereken yapılanma yoksa ŞÖNİM’ler biliyorsunuz bakanlıkların ve il müftülüklerinin ayrı çalışma alanı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Aile ve dinî rehberlik merkezleri.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Biliyorum, Aile, Çalışma Bakanlığının...

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Meclisin onayından geçmiş olan bir bütçeyi kimsenin sorgulama hakkı da yoktur, yetkisi de yoktur.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İmran Bey, o zaman biz hiç konuşmayalım, siz kendi kendinize oturun, biz gidelim yani.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Şimdi, bununla ilgili değil benim söylediğim. Bir başka husus, Din İşleri Yüksek Kurulunun...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sonuçta her türlü kurumu eleştiri hakkımız var, o yüzden ayrı düşünüyoruz zaten.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Din İşleri Yüksek Kurulunun kimlerden oluştuğunu sormuştunuz. Din İşleri Yüksek Kurulu, yine kurumumuzdaki etkin din adamlarından seçildiği gibi, üniversitede ilahiyat alanında hizmet veren profesörlerden de oluşuyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kadınlar var mı?

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Bunların içerisinde kurul üyesi olarak kadın şu anda yok ama kurul uzmanlarımız var. Fetvalara onlar da cevap veriyorlar.

Şimdi, sorular üzerinden, fetvalar üzerinden gittiniz. Bu, Din İşleri Yüksek Kurulunun cevap vereceği bir şeydir. Kurul, bizden ayrıdır, bağımsızdır yani her ne kadar Diyanet İşleri Başkanlığının çatısında da olsa bağımsızdır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Denetleme mekanizması yok mu?

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Hayır, Kurul direkt Başkanla beraberdir yani Başkan sadece üzerinde...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Diyanet İşleri Başkanı.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Evet, Diyanet İşleri Başkanı.

Ancak bazı söylemlerin, bazı fetvaların bizi rahatsız edecek derecede algı operasyonuna malzeme olduğunu da burada ifade etmek istiyorum yani iki ayrı tanımın yani bir yerde “nikâh” tanımı, bir yerde “bülüğ” tanımının birleştirilerek, buradan yola çıkılarak “Bülüğa ermiş bir kişinin evliliğine Diyanet fetva veriyor.” demek çok absürt bir şeydir. Yani biz, Diyanet İşleri Başkanlığı olarak, nikâh fetvasıyla ya da nikâh yaşı fetvasıyla ilgili kavramımızı söylemişiz, “rüş çığı” demişiz. Yani doğruyu yanlıştan ayırabilecek bir yetenektir rüş çığı. Rüş çığı bazen 15’inde olabilir, bazen 25’inde de rüş çığı olmayabilir. Onun için, yoksa bülüğ çığı diye nitelendirilen bir sınıf tarifi... Sayın Kurul Başkanımız da yani Yüksek Kurulumuz da bunu dile getirdi, Sayın Diyanet İşleri Başkanımız da bunu dile getirdi.

Ben, son sorduğunuz soruya da yine soruyla aslında cevap vermek istiyorum, “Siz bir ayrımcılık görüyor musunuz?” diye sordunuz. Aslında, ben bu soruyu size de sormak isterim, siz bir ayrımcılık görüyor musunuz?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, görüyoruz.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Yani o zaman cevap her tarafta...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tabii ki, Mecliste görüyorum, avukatlıkta görüyorum yani kurtulmuş bir kadın değilim yani öyle bir şeye de inanmıyorum.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI AİLE VE DİNİ REHBERLİK DAİRE BAŞKANI SEDİDE AKBULUT – Ayrımcılık olarak nitelendirmek de biz kadın olarak bu toplumda kadın penceresine daha sağlıklı bakılabileceği günlerin geleceğine inanıyoruz.

Ben, teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Ben, teşekkür ediyorum katkılarınızdan dolayı.

Aynı şekilde, Sağlık Bakanlığımızdan gelecek cevapları bekliyorduk. Sizden de cevaplarınızı alalım.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Hızlıca yanıt vermeye çalışayım. Lütfen, unuttuğum bir soru olursa hatırlatınız.

Kürtajla ilgili bir bilgi geldi. Ülkemizde kürtajla ilgili yasa açıktır. Nasıl hâkimler karar verirlerken Adalet Bakanlığı tarafından yönlendirilemezlerse hele hekimler Sağlık Bakanlığı olarak “Şu uygulamayı kendi tıbbi alanınızda olduğu gibi değil de bizim buyurduğumuz gibi yapın.” gibi bir uygulamayı kesinlikle yapmazlar. Böyle hiçbir yaklaşımımız olmadı. Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğümüzün “On haftanın altındaki kürtaja engel olunuz.” gibi bir yazısı bildiğim kadarıyla olmadı, olamaz. Diyelim ki, varsayalım böyle bir yazı yazdık ya da sizin kastettiğiniz şöyle olabilir: “Eğitimlerde birtakım imalar veya mesajlarda bulunduk.” gibi. Kesinlikle böyle bir şey söz konusu olamaz. Kaldı ki her hekim kendi tıbbi uygulamasını yapar. Bununla ilgili Tıpta Uzmanlık Kurulumuz vardır, kadın doğum uzmanlığının müfredatı da... Tıpta Uzmanlık Kurulu, bağımsız bir kuruldur, kanunla kurulmuştur, bu kurul müfredatları belirler. Bu müfredatın içerisinde bu konularda nasıl hareket edileceği eğitimsel olarak yazar ve her hekim bu konuda aynı uygulamayı yapmak zorundadır. Bunun aksi bir uygulama... Yani on haftayı geçmiş bir kişinin hele de engelliyse gerçekten zorla kürtaj edilmesi kanunlarımızla ağır yaptırım olan bir şeydir. Yani normalde ruhsal veya fiziksel olarak sağlıklı bir kişiye isteği dışında bir suç uygulamak hele de kamu personeli tarafından uygulamak ceza yükümlülüğündedir.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Yazılı onamı da alınıyor diye biliyorum ama...

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Elbette.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Kişinin rızası, eşinin rızası yazılı olarak da alınıyor.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Bizim hekimler olarak öyle bir yaklaşımda bulunulması söz konusu değil, herhangi bir mesajımız yoktur; bir föyümüz, bir rehberimiz, herhangi bir şekilde böyle bir uygulamamız yoktur. Ancak ve ancak bir psikiyatrist olarak yine, o kimliğimle de bir şey söylemek isterim: Kişiler elbette ki ilk hamilelik dönemlerinde ruhsal olarak hassas olabilirler. Biz, bu kişilere de bütüncül yaklaşılması gerektiğini düşünüyoruz. Yani kadın doğum uzmanının her kapısını çalıp da “Ben şu anda bebeğimi aldırma istiyorum.” diyen kişiye “Tabii, hemen yatın, alın.” böyle bir şey olmaz, “Nasılsınız? Bu kararı vermekle ilgili bana sormak istediğiniz bir şey var mı?” Ruh sağlığı o anda yerinde mi? Bütün bunları bir bütüncül değerlendirir, destek vermesi gerekir kürtaj kararı verse de vermese de, her iki konuda da. Ama bizim kürtaj olsun veya olmasın gibi bir kendi fikrimiz olamaz orada; biz orada görevliyiz. Bu soruya bu şekilde yanıt vermek istiyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bu fiiliyatta araştırma sonuçları sadece. Yani yoksa tabii ki bir yazılı talimatınız olamaz, öyle bir şey mümkün değil.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Sözlü de olamaz. Ya da böyle bir yaklaşımımız da... Hekimlerimizin bambaşka... 103 tane tıp fakültesi var Türkiye’de. Uzmanlık eğitimleri tüm branşlarda... 3.500 küsur tane uzmanlık eğitim programımız var. Bunlar tek tek yetkilendirilir, o yetkilendirmelere bakılır. Bu kadar bambaşka mecralardan gelen, yetişen kadın doğum uzmanlarının topyekûn bir yaklaşım içerisinde olması konusunu lütfen, verilerinizi paylaşın, araştırmak isterim. Yani arkadaşlarımız gerçekten hastalarımıza destek olmuşlar, yanında durmuşlar, bilgi vermişlerse başka bir şey ama ben

bunu araştırmak isterim. Bu kadar farklı mecralardan, farklı hocalardan -kimisi üniversite kimisi vakıf üniversitesi kimisi eğitim araştırma hastanesi- nasıl olur da topyekûn kanunlarımıza aykırı bir mantalite çıkıyor; çok araştırmak isterim gerçekten.

Diğer meselede herhâlde bir soru kaldı değil mi Sayın Vekilim?

Şimdi, cinsel şiddete maruz kalmış kişiler...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kriz merkezleri, onu konuşuyorsunuz?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Evet.

Cinsel şiddete maruz kalmış kadınlarımız var, bir de çocuklarımız var. Önce çocuklarla ilgili söyleyeyim. Bunlarla ilgili tabii ki kanuni yükümlülüğümüz olan Çocuk İzlem Merkezlerimiz var; 42 ilde 45 tane, 4 tanesi İstanbul’da olduğu için böyle bir sayı var. Bunun dışında, 14 tane -o şehirlerde olmadığı için- çocuk koordinasyon merkezlerimiz var. 8 üniversitede hemen hemen hepsi aynı fonksiyona sahip Çocuk İzlem Merkezlerimiz var yani o fonksiyonu gören.

Şimdi, bu yeni yapılanma içerisinde... Bunların zaten bir iş akış şemaları vardı. Çünkü çok önemlidir standart olmak. Yani bu kadar farklı illerde, farklı yerlerde... Çocuğun orada ikincil örselenmesini engellememiz gerekiyor; bu, çok mühim yani herkes açısından. Bu yüzden de bunun bir standardının olması gerekiyordu. Bunun revizyonu şu anda gündemde, vardı, daha iyisini yapmak istiyoruz.

Bir de uygulanan yaklaşıma bir model geliştirdik. Yani şimdi hedeflediğimiz şeylerden bir tanesi o modelin standart olması. Yani oraya gelen çocuk ruh sağlığı uzmanının hangi alanlara nasıl yaklaşımda bulunacağına dair çok ciddi bir altyapısının olmasını istiyoruz. Elbette ki müfredatlarımızın içerisine ekliyoruz ama burada en az standardın yani en az yaklaşımın aynı tip bir uygulama içerisinde olmasını istiyoruz. Bir de bunun veri parçası var.

Bir de kadınlarla ilgili yani erişkinler, bunun içerisinde de kadınlar... Kadınların cinsel şiddete maruz kalması söz konusu, çok üzülerek tabii ki... Burada yeni planladığımız şey, burada herhangi bir... Bunu başkalarına da böyle anlattığım için, mazur görün, bu şekilde ifade edeceğim. Yani biz bunun bir çatısı olan, fiziksel bir mekândan ziyade çok yüksek bir fonksiyon olması gerektiğini düşünüyoruz. O kadar yaygın bir şey ki, kadına yönelik şiddet de öyle aslında. Ama bunu fonksiyonel olarak koymak istiyoruz. Bu kişilerin geleceği ve bulundukları mahremiyetlerinin sağlanacağı ve hatta güvenliklerinin sağlanacağı ortamlar kadın doğum polikliniklerinin içerisinde kurulacak ama kurumsal olarak yine orada... Fatma Hanım bugün çok rahatsız, o yüzden hızlı hızlı konuştu ama gelirken bir anafilaktik durum geçirdi. Yine, sosyal hizmet birimlerimiz var hastanelerde. Sosyal hizmet birimleri aynı şekilde, o modelin en alt yapısı yani en temel yapılarından bir tanesi. Çünkü kadının hastane içerisindeki ve kurumlar arası seyahatinin içerisindeki bütün yönlendirmeler ondan sorumlu. Yani mahremiyetinin sağlanması gerekirse psikiyatristin o kadının bulunduğu yere gitmesi... Burada da aynı şekilde bizim iş akışı dediğimiz şey aslında şu: Böyle bir vaka olduğunda hangi hizmet alanları ona servis sunacak ve nasıl? Mesela, burada kadın söz konusu olduğu zaman, çoğu zaman kadının da böyle talep etmesi hâlinde kadının bulunduğu yere o mahremiyetin ve güvenliğin korunması yönünde bir şeyimiz var. Ama ÇİM’ler gibi yani Çocuk İzlem Merkezleri gibi bunu çatılandırmayı arzu etmiyoruz aslında. Ama buna hizmet...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Delil toplamak çok acil cinsel saldırıda, delillerin yok olmaması, o yüzden...

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Kesinlikle çok acil. Aslında, çok acil işte, bu nedenle aslında bir çatı oluşturduğumuzda o aciliyeti sağlayamıyoruz. Biz, o aciliyeti biliyoruz. Altını çizdiğiniz için de

teşekkür ederim gerçekten çok önemli. Biz bunu hani belirli çatıların altına koyduğumuz zaman o acil servisi yapamıyoruz. Bu konuda o aciliyeti sağlayamadığımızdaki birtakım engellerden bir tanesi de Adli Tıp ve kadın doğum uzmanının delil toplama süreçleriyle ilgili farklı yaklaşımlarıydı.

Şimdi, bu sene bunu aşmaya çalışacağız çünkü adli tıp aynı zamanda sadece adli tıp değil, bunun içerisinde ifade alacak savcının da buraya gelmesi... Buraya örnekleri getirmeyi arzu etmiyorum çünkü biliyorum hepimizin zamanı çok kıymetli, çok da önemli bir konu, hani ikisinden de vazgeçemiyoruz. Yani savcının oraya gelmesi, adli tıpcının gelmesi, kadın doğumcunun gelmesi bunu bizim çözmemiz gerekiyordu, o yüzden biz buna yeni bir model tanım diyoruz. Bunun içerisinde eğitimlerin ve aslında görev yetkilerinin de tekrar tanımlanması söz konusu olacak ve bu anlamda iş birliği yaptığımız kurum da Adalet Bakanlığı oldu. Yani sonuçlarını zaten en kısa zamanda resmî olarak da yayınlayacağız, göreceksinizdir. Umarım, orada kadınların mağdur olmayacağı, aynı zamanda suçlunun da bir an önce bulunabilmesi için o delillerin de en iyi şekilde alınabileceği bir süreç olacağına inanıyoruz ama asıl önemli olan bunların hiç olmaması elbette.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Peki, öncelikle sunumlarınızdan ötürü sizlere, sorular ve katkılarınızdan dolayı siz kıymetli vekillerimize çok teşekkür ediyorum.

Son olarak, Değerli Başkanımızın da bir katkısı var anladığım kadarıyla.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Benim sorum olacak.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Buyurun.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Çok teşekkür ediyorum, burada çok faydalı sunumlar oldu.

Şimdi, benim merak ettiğim bir konu var. Sağlık Bakanlığı mensupları burada olduğu için eğer bilgileri varsa çok müteşekkirim olurum.

Şimdi, anne karnında belli süreleri aşmış, kız veya erkek çocukların aldırılması bir yönüyle de yaşam hakkı ihaleline giriyor. Şimdi, Down sendromlu çocuklarla ilgili herhangi bir süre sınırlaması olmadan anne ve babanın birlikte rızasıyla aldırılabilmesine dair bir bilgi geldi bana ama doğruluğunu bilmiyorum, bunu teyit edebilme imkânınız var mı? Böyle bir durum varsa sayısal boyutu nedir? Onu da cevaplandırırsanız memnun olurum.

Teşekkür ediyorum söz verdiniz için.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI DOÇ. DR. SEMRA ULUSOY KAYMAK – Bunun bir listesi var. Çok özür dilerim, hani bu benim primerde bir konum değildi ama kanunda bir liste var. Burada şu yazıyor aslında: Ağır fetal anomali, çok ağır hani yaşamla bağdaşmayacak fetal anomali ve bununla ilgili de bir liste var. O listenin içerisinde Down sendromu yok efendim. Fakat yanımda getirmediğim hani primer benim konum değil, size münferiden bilgi vermek isterim.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKANI SÜLEYMAN ARSLAN – Çok memnun olurum.

ALT KOMİSYON OTURUM BAŞKANI SABAHAT ÖZGÜR SOY ÇELİK – Tüm katılımcılara, sunum yapan siz değerli Bakanlık personellerine ve vekillerimize tekrar ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.53